

GRIGORE
BĂJENARU

BANUL
MĂRĂCINE

GRIGORE BĂJENARU

GRIGORE BĂJENARU

Banul Mărăcine

Povestire istorică

E-book realizat după Povestirea apărută
în Colecția CLUBUL TEMERARILOR
EDITURA TINERETULUI 1967

MOTTO:

În timpul regelui Franciei, Philippe de Valois, strămoșul poetului francez Ronsar (banul Mărăcine) s-a dus din România la Paris, ca s-ajute regelui în lupta sa cu englezii. Rămîind apoi în Francia și rudindu-se cu cele mai nobile familii, el și-a schimbat numele de Mărăcină, în Ronsar, de la cuvîntul francez „ronce”, care însemnează „mărăcine”.

(Vasile Alecsandri - „Banul Mărăcină”.)

PROLOG

În care ni se arată că nu întotdeauna începutul se potrivește cu sfîrșitul și că bunăcuviința și dreapta judecată fac mai mult decît îngîmfarea și obrăznicia.

In noaptea aceea de octombrie a anului 1330, orașul Curtea de Argeș, cetatea de scaun a Țării Românești, se pregătea de odihnă sub un vînt subțire, care abătuse asupra locurilor o ploicică mărunță și deasă. Frig nu era, căci toamna nu-și arătase încă puterea în acel an, dar călărețul, care gonea cu sîrg spre palatul domnesc, părea înfrigurat și își strîngea mereu bunda de postav albastru la piept. Calul mărunț, dar bine legat și puternic, era istovit de goană. Din cînd în cînd, își scutura botul plin de spumă și necheza, întrebîndu-și parcă stăpînul dacă fuga aceasta va mai ține mult. În sfîrșit, în fața lor se înălță deodată, ca o nălucă neașteptată, zidirea măreață a palatului.

Călărețul își struni brusc calul, de-i lăsă zăbala sînge în spuma deasă, și-i înfipse pintenii înstelați în burta înfierbîntată, pe care șiroia nădușeala. Telegarul se ridică năvăl pe picioarele dinapoi și necheză o dată, de răsunară împrejurimile. Cu toate că ferestrele palatului erau luminate la

catul de sus, poarta nu se vedea de întunericul des ce se lăsase. Dar călărețul sări jos din scări drept în fața porții. Ochii lui ageri o zăriseră la lumina unui fulger scurt. Cu frîul calului în mîna stîngă, pipăise cu dreapta ciocănașul de aramă și acum bătea de mama focului în poartă, de ai fi zis că toacă la trei mănăstiri deodată. De partea cealaltă, în dreptul intrării, se simți mișcare și se auzi vorbă mormăită de mai multe glasuri. Apoi unul se înalță răgușit:

— Cine e?

Și graiul tineresc al călărețului răsună limpede în noapte:

— Trimis al banului Radu Mărăcine de la Severin. Glasul dindărătul porții îi răspunse neprietenos, deschizind totuși poarta:

— Da'... măria-sa banul nu poți să spui?

— Iată că nu-mi stă în obicei să-i spun lui taică-meu, *măria-sa*. Da' deschide-mi, rogu-te, mai degrabă, că-i foc la Severin!

Poarta scîrții îndelung, spunînd parcă bună seara noului venit. Acesta rosti scurt:

— Du-mă la maria-sa vodă Basarab!

— He-hei, bănișorul Vlad Mărăcine! se bucură cu mirare straja. Să nu te mai cunosc! Măi, Predo, du-te cu jupînul la măria-sa!

Vlad Mărăcine porni în rînd cu călăuza și în cîteva clipe se afla în fața stăpînitorului Țării Românești. Era acesta un bărbat înalt, voinic, cu umerii din cale-afară de lați, cu un cap puternic și mîndru, cu privirea pătrunzătoare și ageră ca de vultur. Pletele cărunte și scurte nu-i atingeau umerii. Barba și mustățile, iarăși cărunte și mătăsoase.

Era îmbrăcat cu o tunică de catifea verde cum e coaja nucii de toamna. În picioare avea cizme scurte, roșii, de iuft, căptușite cu blăniță de sobol răsfrîntă peste margini. Vlad Mărăcine nu putu să vadă mai mult dintr-o privire. Strigă:

— Să trăiești, măria-ta! Și abia avu vreme să se arunce în genunchi, ca să prindă dreapta încărcată de inele grele de aur bătut cu nestemate, pe care i-o

întinsese voievodul, și o sărută cu evlavia cuvenită părintelui Țării Românești.

— Ești learcă, bănișorule Vlade! După semne, veste rea!

— Foc la Severin, măria-ta!

— Ce fel de foc, jupîne Vlade?

— Și pîrjol de flăcări, mărite stăpine, și de sabie. Regele Carol Robert Napolitanul a cotropit Severinul cu oastea ungurească, în frunte cu alde Danciu, Dionisie și alți boieri vicleni fugiți de la mila măriei tale la curtea lui.

— Aha, făcu vodă Basarab, micșorîndu-și ochii și scrutînd spre fereastra în care bătea ploaia, de parcă ar fi întrezărit într-acolo un mijloc de a-i veni de hac vrăjmașului. Aha, repetă el. Apoi, îi repezi lui Vlad o întrebare scurtă: Taică-tău?

— E-n drum spre măria-ta cu știri de taină, aflate prin iscoadele noastre. Trebuie să pice și el, merge mai încet. Dar eu n-am mai avut răbdare... și...

— Bine ai făcut Nici nu m-așteptam la altceva de la tine. Ți-ai fi dezmințit neamul. Așa-s toți ai noștri: plini de neastîmpăr și vitejie. Apoi zîmbind cu tristețe: Mi-e teamă, Vlade, că a venit prea năpristan vremea să-ți arăți această cea mai de preț însușire a Basarabilor!

— Măria-ta, doară merg pe douăzeci de ani.

— Dacă-i așa, precum spui și dorești, să și începem dară chiar din noaptea asta. Ești obosit tare?

— Am făcut și popas, măria-ta. Eu nu, calul meu însă...

— Iei altul, îți mai iei și doi oșteni de nădejde... și prea mare lucru n-ai de făcut: dai un ocol cetății pe dinlăuntru, te oprești la boierii din sfat fără vîlvă și glas mare... și-i poftești deîndată la curte. Deîndată, ne-am înțeles?

— Acu' în tăria nopții, măria-ta?! se miră tînărui. Să nu le fie cu supărare!

— Tu n-ai venit la mine în tăria nopții? M-am supărat cumva?

— Măria-ta ești părintele țării!

— Și ei sînt fiii mei și va să mă asculte dar. Parcă ai spus, Vlade, că e foc la Severin! Focul nu cată de-i zi sau noapte, ci mistuie! Hai! Și nu mă face să mă îndoiesc dacă ți-a sosit vremea au ba!

— Alerg, măria-ta!

Cînd intră banul Radu Mărăcine în cămara de odihnă a domnului îl găsi pe Basarab vodă adîncit în gînduri.

— Te așteptam, cinstite bane și iubite vere, îi grăi vodă, fără să ridice oapul. Stai pe această laviță și spune-mi mai multe decît mi-a spus fiul domniei-tale, Vlad.

— Măria-ta, Napolitanul e în drum spre Curtea de Argeș cu oștire mare, avînd drept călăuze și sfetnici în de-aproape pe boierii noștri fugiți: Danciu al lui Vladislav și Dionisie al lui Nicolae. Acum nu mai e decît unul, că pe Dionisie l-a și lăsat ban la Severin.

— Nu te mîhni, că nu va ține mult și te vei întoarce.

— Știu, măria-ta, și nu de asta mi-e sufletul cătrănit, dar e jale și pîrjol în toată Țara Oltului. Că oamenii, după porunca dintotdeauna a măriei-tale și după obiceiul pămîntului, au făcut pustiul înaintea vrăjmașilor. Așa că-s turbați că n-au hrana la care se așteptau.

— Prea bine, bane! Apoi?

— Acu', după ce au luat Banatul de Severin, ar vrea Carol Robert să-l pună în locul măriei-tale pe Toma, voievodul Ardealului, care-l însoțește. E foc făcut regele că n-ai voit să-i mai plătești tribut!

Basarab vodă dădu din cap cu tristețe și spuse oftînd:

— Știam, bane, că Toma și Dionisie îi sînt sfetnici. A uitat Napolitanul de vremea cînd îl trimitea pe magistrul Martin la mine cu solii de-mi cerea să-l ajut cu aur și cîte altele. A uitat și că papa Ioan al XX-lea nu mai găsea cuvinte de laudă pentru mine!

— Nouăzeci și nouă de binefaceri lesne se uită, măria-ta, iar răul de o singură dată nicicînd! răspunse banul Radu Mărăcine cu mîhnire. Și-acu', luminate stăpîne? întrebă el.

— Mai adastă puțin, bane! Am trimis după boierii din sfat. În noaptea asta vom hotărî ce avem de făcut. Și vom căta să fie cît mai bine pentru țară.

Oastea regelui Carol Robert al Ungariei înainta cu greu spre cetatea de scaun, Curtea de Argeș. Totul în calea vrăjmașului era pustiit, și vestita bogăție a toamnei din Țara Românească nu se vedea nicăieri. Vița de vie nu-și păstrase decît frunza și cîrceii, rodul ei pierise ca prin farmec peste noapte. Iar perii, merii, prunii și gutuii nu-și arătau străinilor porniți pe jaf decît crăcile goale. Prin nuci abia dacă mai zăreai ici-colo, uitată, cîte o nucă verde cu coaja plesnită și cu o cioară lîngă ea, gata s-o-nhațe și pe aceasta. Grădinile de zarzavat erau părăginite cu totul. Vitele și păsările parcă fuseseră stinse de o molima grozavă. Și în toate ținuturile nu întîlneai țipenie de om. Doar cîte un cîine bătrîn și rătăcit, care nu-și putuse urma stăpînul. Foamea cea mare începuse să se facă simțită, căci merindele luate de către vrăjmași din țara lor începuseră să scadă. Dacă la început avuseseră de-ale mîncării ca să se îndestuleze, acum nici fir de făină, cît să ciugulească o vrăbiuță, nu se mai zărea. Regele Carol Robert își îmbărbăta oștenii, spunîndu-le că în curînd vor fi la Cetatea de Argeș, unde vor găsi de toate din belșug, fără să mai pună la socoteală prăzile bogate ce le vor lua de acolo. Dar iată că la începutul lui noiembrie, pe cînd oastea ungurească tăbărise într-o vale de pe cursul Argeșului și se odihnea, îndestulîndu-se cu apă, buciumașii vestiră soli. Și de-ndată fură aduși în fața maiestății sale trei oșteni români, solii lui Basarab vodă al Țării Românești, boierii Mărăcine, Pîrvu și Vancea. Aceștia făcură plecăciunea cuvenită în fața regelui Carol Robert, apoi Radu Mărăcine grăi cu fruntea sus:

— Maiestate, am fost trimiși de preacinstitul și luminatul gospodar al Țării Românești, măria-sa Basarab vodă, cu solie de pace.

— Ce spun, boier Danciule, bărboșii ăștia? întrebă regele cu dispreț pe boierul român trădător, care-l însoțea drept sfetnic și călăuză.

— Că Basarab vodă cere pace, maiestate!

— Ha, ha, ha, rîse Carol Robert, mă așteptam la asta. Și în ce fel?

Atunci banul Mărăcine grăi:

— Măritul Basarab vodă prea bine știe că un război crîncen mai rău ne va păgubi țara decît dacă vom da de bunăvoie pentru păstrarea păcii. Vă lasă deci Banatul Severinului, vă plătește tributul cuvenit; apoi vă mai dă, drept despăgubire, șapte mii de mărci de argint și, peste acestea, unul din fiii măriei-sale va sta, drept mărturie de credință, la curtea maiestății voastre pe socoteala domnului nostru.

— Atît? Numai atît? se încruntă, rînjind batjocoritor, după cum îi era obiceiul, regele.

— Ba nu a spus numai atît măritul Basarab vodă!

— Dar ce-a mai spus?

— A mai spus că de cădeți la pace, un pas să nu mai mergeți înainte, ci să faceți calea-ntoarsă tot pe unde ați venit pînă aci. Și de veți face altfel cumva, nu veți putea înlătura cu nici un chip primejdia ce vă paște. Așa să știți!

— Obrăznicie și îngîmfare valahă! se semeți Carol Robert, strîmbîndu-și buzele într-un rînjit înfiorător, îmi cere pace pentru că-i e frică de puterea mea!

— Lui Basarab vodă nu i-a fost frică de nimeni niciodată, și cu atît mai puțin de maiestatea voastră, răspunse banul Mărăcine, cu greu stăpînindu-și mînia ce-l cuprinsese și gata să-și tragă spada din teacă.

Și atunci regele Carol Robert al Ungariei rosti cuvinte, ce cu greu le venea solilor să creadă că ies din gura unui stăpînitor de popoare:

— Spuneți-i lui Basarab că nu primesc nimic din toate acestea, că el e păstorul oilor mele și că am să-l scot de barbă din bîrlogul unde s-a ascuns!

La un semn al banului Mărăcine, ceilalți doi boieri se aruncară deodată pe cai. Iar banul strigă înainte de a porni:

— Te așteptăm la bîrlog, maiestate, dar teamă mi-e, cînd o mormăi numai o dată ursul cel bătrîn, c-o să-ți uzi straiiele de spaimă!

Și cei trei boieri valahi se repeziră printre oștenii uimiți, ca duși de tăria unei furtuni prietene, înainte de a avea timp Danciu să-i tălmăcească regelui cam ce vorbe îndrăznise boierul cel bărbos să-i arunce. Cînd Napolitanul înțelese bătaia de joc a solului, era prea tîrziu. Cei trei călăreți se mistuiseră în desișul de nepătruns al codrului.

Și în noaptea aceea chiar începură să licărească pe dealuri flăcări roșii-albastre, ce parcă se înălțau și scădeau ca niște limbi uriașe ale unor balauri din povești. Se dădea sfară în țară de primejdie. Seul aprins sfîrșia înălțîndu-se în văzduh în trîmbe alburii de fum, umplînd văile și dealurile, munții și cîmpiile de un miros pătrunzător și înecăcios. Focurile parcă se aprindeau unul de la altul și, în aceeași noapte, dacă cineva ar fi putut privi din înălțimea cerului Țara Românească ar fi zis că bolta înstelată se oglindește într-un lac uriaș. Și de a doua zi chiar drumurile ce duceau spre Curtea de Argeș începură să geamă de mulțime de care cu merinde, călăreți și pedestrași ce se grăbeau să ajungă la cetatea de scaun a țării. Toți răspundeau cu dragoste și fără codire la chemarea lui Basarab vodă, pe care îl iubeau ca pe un adevărat și bun părinte. Căci și domnul, care se sprijinea pe norodul cîstit, îi înlăturase pe boierii fățarnici și vînzători și își alesese alții dintre vitejii ce-l ajutaseră în războaiele purtate cu destoinicie fără seamăn împotriva vrăjmașilor cotropitori ai țării.

Începutul lui noiembrie l-a găsit pe regele Carol Robert Napolitanul și pe ostașii săi încovoiați de o foame năprasnică, dînd tîrcoale cetății de Argeș, fără să poată cu nici un chip pătrunde într-însa. De Basarab vodă și ai săi nici pomeneală, nicăieri. Parcă intraseră în pămînt cu toții. Și dacă frunzele copacilor din munți n-ar fi tremurat, foșnind ușor la suflarea vîntului de toamnă, ai fi zis că locurile sînt lovite de moarte de-a binelea. În dimineața zilei de joi, 8 noiembrie, al lui 1330, semețul rege, înfigîndu-și cu furie

unghiile în palme și scrișnindu-și dinții de să-i sfarme, își chemă sfetnicii: Toma voievodul Ardealului, care se și văzuse domnul Țării Românești, pe Danciu, boierul fugar și vânzător, pe magistrul Martin, omul său de încredere, precum și pe bătrînul magistru Andrei, purtătorul mării pecetii a maiestății-sale, și le grăi:

— Nevrednicul Basarab e de negăsit. Ca un lotru fricos se ascunde dinaintea noastră împreună cu ai lui. S-ar putea ca vremea rea să ne prindă în țară străină. Lipsa de hrană ne chinuie pe toți și ne sleiește puterile din zi în zi mai mult. Socot că a sosit timpul să părăsim aceste locuri blestemate.

Bucuroși, sfetnicii mormăiră:

— Cu adîncă înțelepciune ați socotit, maiestatea voastră!

Grăbit ca niciodată, Carol Robert aruncă întrebarea, pe care demult o frămînta:

— De aci, de la Curtea de Argeș, ce drum e mai aproape de noi prin munți? Domnia -ta, boier Danciule, trebuie să știi!

Danciu rămase cîteva clipe pe gînduri, spre a cumpăni bine răspunsul cuvenit și grăi rar:

— Mărite stăpîne, eu drumul peste munți nu-l știu, bănuiesc însă că trebuie, de bună seamă, să fie o trecătoare către izvorul Argeșului; doar păstorii vin dinspre munți și se duc în Ardeal mereu singuri, sau cu oile.

Și nici nu apucase Danciu să sfîrșească bine vorba, că dinspre lunca Argeșului se auziră icnete de plîns și în fața oștirii se iviră doi flăcăi cu sarici mițoase pe ei, căciuli brumării și opinci. Pe față le curgeau șiroaie de lacrimi de-ți făceau mai mare mila.

— Primii oameni din țară pe care-i văd după atîta vreme! se miră Carol Robert. Cheamă-i, te rog, încoace, boier Danciule, și fă-le întrebare! Ce e cu ei?

— Hei, flăcăiași, ce-i cu voi? le strigă boierul Danciu.

Flăcăii tresăriră, priviră speriați la această mulțime nemăsurată de oșteni și se opriră, ștergîndu-și lacrimile.

— Ne ducem la vale să ne cătăm stăpîn, că nu mai avem nimic! abia slomni unul.

— Cum așa, nu mai aveți nimic? Ce vrea să ascundă această vorbă.

— Iacă bine, măria-ta, răspunse celălalt flăcău. Dacă ne-a luat tot, se cheamă că nu mai avem nimic!

— Vorbește lămurit, măi băiete, cine și ce v-a luat?!

— Am avut și noi, măria-voastră, o turmă de mioare, rămasă de la tata, Dumnezeu să-l ierte, c-a murit astă-vară în bătălia cu sîrbii de la Velbujd.

— Ei și?

— Și ne-a luat toate oițele, ba și măgarul, și cîinii, măria-voastră! Și aici flăcăul izbucni într-un plîns amarnic, de nestăpînit. Ni le-a luat Basarab vodă, nu l-ar mai răbda Dumnezeu și Maica Domnului!

Văzîndu-l nerăbdător pe rege să afle ce vorbește cu cei doi flăcăi, Danciu îi tălmăci spusele acestora, iar Carol Robert grăi repezit:

— Întreabă-i dacă știu cumva să ne scoată mai repede în Ardeal.

Dar la întrebarea lui Danciu, păstorașii ridicară din umeri că nu știu.

— Cum se poate? se oțărî boierul român. Voi, care umblați cu oile pe toate coclaurile? De ce mințiți?

Și, mîniat peste fire, Danciu trase spada, îndreptîndu-și calul spre ei.

— Știm măria-ta, știm! scînci unul, dar n-avem vreme să v-arătăm, că trebuie să mergem de vale după stăpîn.

— Măria-ta, îndrăzni celălalt flăcău, dacă v-arătăm drumul ne luați și pe noi în Ardeal, că ne-am săturat de Țara Românească ca de mere pădurețe?

Danciu îi tălmăci regelui ce vorbise cu păstorii și Carol Robert încuviință:

— Cu atît mai bine! Asta e o dovadă că au să ne ducă pe un drum bun, care să le fie și lor ușor. Și, dacă vor să vină cu noi de bunăvoie, înseamnă că n-au de gînd să ne înșele. Înainte deci după cei doi păstori! Fără voia lor îi avem în ochi tot timpul. Dați poruncă de plecare!

Și flăcăiașii făcură calea-ntoarsă, începînd urcușul cu boierul Danciu și încă vreo trei călăreți după ei. Iar oastea ungurească, oameni și cai, începură să se miște după șerpuirile drumului de munte, întocmai unui balaur uriaș, ce nu-și găsește astîmpărul, părăsind Curtea de Argeș și strecurîndu-se în adîncimea înnegurată a codrului.

În vremea aceasta, Basarab vodă se pregătea să-și primească vrăjmașii așa cum se cuvenea unei oștiri atît de mari, avînd în fruntea ei pe faimosul rege Carol Robert, pe Toma, voievodul Ardealului, și pe atîția nobili și clerici de frunte ai Ungariei. Drumul, prin care aceștia trebuiau să treacă din Țara Românească în Ardeal, era unul singur, la Posada, și acesta îngust, cum cu greu se poate închipui. Era o adevărată strîmtoare, mărginită de stînci înalte și prăpăstioase, cu neputință a fi urcate de cineva. Aici se afla Basarab vodă cu oștenii săi încă din zorii zilei de miercuri, 6 noiembrie, 1330. Ai fi zis că e o mulțime nenumărată de zidari, dulgheri și arhitecți, care lucrează cu sîrg și neostoită rîvnă la ridicarea unei mărețe cetăți. Dar toți oștenii lucrau aici după porunca celui mai mare și mai destoinic lucrător dintre ei: Basarab vodă, laolaltă cu boierii cei mari, în frunte cu banul Radu Mărăcine și cot la cot cu oștenii de gloată. Iar glasul voievodului se auzea răspicat și puternic, cald și armonios, ca sunetul unui clopot viu, plin de prietenie și îndemn:

— Aci, feții mei, săpați șanțul mai adînc și acoperiți-l cu crengi și frunze cu dibăcie! Dincoace prăvăliți stînci și pietroaie! Să mai strîmtăm puțin locul, că se pare că-i cam lărguț. Așa! Voi, cei de pe creste, mînați ferăstraiele mai repede oleacă. Să fiți cu băgare de seamă să nu tăiați copacul de tot. Să se țină numai în coajă. Și acum, cîtiva dintre voi, mai tineri și mai ageri, tu, Neculăiță, și tu, bănișorul Vlad, haideți cu mine în susul muntelui, de-a lungul trecătorii, ca să meșterim ceva și la ieșirea din strîm-toare înspre Ardeal. Că de va izbuti să se strecoare vreunul pe acolo, va să-mi rad barba, ca să nu aibă de ce mă scoate regele Carol Robert din bîrlogul meu, precum în gura mare s-a lăudat!

Un hohot de rîs se auzi din partea oștenilor porniți după vodă, care suia mai abitir ca un flăcău de douăzeci și cinci de ani.

Seara se lăsase parcă mai grăbită de cum se așteptau românii. Frigul începuse să se facă simțit acum, noaptea. La adăpostul câtorva focuri mici, potolite și aprinse în dosul stîncilor, ca să fie ferite vederii oricui, stăteau oștenii de taină, depănîndu-și amintiri și povestind întîmplări de demult. Pe două buturugi proaspăt retezate ședeau, înconjurați de boierii și de oștenii rezemați în spade, Basarab vodă și banul Mărăcine, cel mai mare boier în rang după domn, el însuși stăpînind, ca și un voievod, întreg ținutul Olteniei. Ultimul își continuă rugămintea către vodă, care părea cam îndărătnic:

— Măria-ta, nu-l poți lipsi pe fiul meu Vlad de această mare cinste. L-ai văzut ce poate și că-i tare de vînă. Chiar măria-ta i-ai spus că te-a ajutat la întărituri ca nimeni altul.

Aci se auzi și glasul lui Nicolae-Alexandru vodă, fiul lui Basarab:

— Măria-ta și preaiubitul meu părinte, cer iertare și îngăduință că mă rog și eu pentru vărul Vlad. Aceasta ar fi cea dintîi a sa luptă. Va fi o luptă mare. De ce să nu-și lege și el numele de ea?

Atunci se așternu o liniște neașteptată. Nu se mai auzeau decît freamătul frunzelor, cîntecul pătrunzător al păsărilor de noapte ale codrului și răsuflarea șuierată a oștenilor. Bine știa toată suflarea românească despre vodă Basarab că mai mult ca orice pe lume ținea la acest fiu al său, Nicolae-Alexandru, care-i semăna întrutotul, și mai vîrtos la vitejie. Și cum vodă mai stătea în cumpănă parcă, Nicolae-Alexandru rosti mai departe:

— Vom veghea asupra lui și-l vom ocroti ca pe un frate. Iată, printre noi se află și bunul său frate de lapte Răduțu și vestitul pentru marea sa putere, cum alta nu se mai știe, neică Miroslav, zis și Măciucă, preacredinciosul slujitor și prieten al Mărăcinilor. Și apoi, dacă noi, toți feciorii măriei-tale, luăm parte la luptă, el de ce n-ar lua?

— Vezi că mi se pare prea crud pentru această grea încercare, Alexandre!

— Cu doi-trei ani mai mic decît noi, măria-ta! Nu vezi că i-a mijit și mustața?

Aci vodă, neputîndu-și stăpîni rîsul, spuse:

— Dar oare cu mustața se va bate el, Alexandre? Dacă-l luați sub ocrotirea voastră precum ai spus, fie! încuviință domnul.

Și atunci, pentru întîia dată, boierii țării și oștenii văzură ce nu mai văzuseră nicicînd pînă atunci: amîndouă mîinile lui vodă sărutate în aceeași clipită de către cei doi tineri căzuți în genunchi în fața măriei-sale. Cu sufletul înfiorat de o dulce bucurie, Basarab vodă își cuprinse oștenii într-o privire de părintească dragoste și le grăi molcom:

— Iubiții mei oșteni, fiți gata! Dușmanul se va arăta în curînd. El ne-a cătat pe noi și ne-a încălcat moșia cu mare zgomot și sodom de oaste. Să-i dăm dară răspunsul ce i se cuvine la o asemenea faptă mîrșavă! Noi bine știm cu toții, dragii mei, că strămoșii noștri n-au cătat pricini de ceartă nimănuia niciodată. Și nici n-au încălcat țara nimănuiei. Întotdeauna ei și-au apărat această țărișoară, întru atîta rîvnită, cu aleasă vitejie, dîndu-și viața pentru ea. Să arătăm încă o dată tuturor, feții mei, că Țara Românească nu poate fi supusă și umilită atîta vreme cît pămîntul ei blagoslovit va naște fii care s-o apere! Vă doresc izbîndă, copiii mei!

Un „urrraaaa” izbucni din mii de piepturi cu atîta putere, de clocotiră văile, arătînd că vorbele domnului au găsit adînc răsunset în inimile lor viteze.

Pe culmea semeață a stîncilor ce străjuiau strîmtoarea de la Posada ca pe niște metereze, oștenii lui Basarab, plini de nerăbdare și înfrigurați, abia de mai aveau putere să aștepte oastea vrăjmașă ce se mișca cu încetineală de melc. Și iată că dinaintea oștirii lui Carol Robert se înălțară deodată munții, prin care era tăiată strîmtoarea pe unde trebuiau să treacă.

— Cum, pe aici? se miră regele, nevenindu-i să creadă.

— Pesemne că alt loc mai bun de trecere nu e pe aproape maiestate, răspunse Danciu. Văd că cei doi flăcăi au și apucat-o voincește printre pereții stîncilor. Să ne grăbim, luminate stăpîne, să nu ne apuce întunericul pe cale, că ne va fi mai greu?

— Să mergem dară, că n-avem încotro! încuviință regele.

Îndată mulțimea de ostași porni înghesuită, înaintînd cu greu, dar cu bucuria că va ajunge, în sfîrșit, la limanul dorit. Și, în scurtă vreme, întreaga strîmtoare fu cuprinsă de oșteni. Cînd se uitau în sus zăreau cerul ca pe o funie lungă și albastră, întocmai unui rîu în nemișcare. Dar cînd oastea ajunse la locul unde se sfîrșea strîmtoarea, cei doi flăcăi de călăuză parcă intrară în pămînt. Îngroziți, oștenii unguri văzură ridicată înaintea lor o puternică întăritură de stînci și trunchiuri de copaci, peste care cu greu s-ar fi putut cățăra o capră sălbatică, necum un om; iar în dreapta și-n stînga erau strînși de pereții munților dreپتي sau încovoiați ca burta unei uriașe corăbii, cu neputință de a te urca pe ei.

Cînd cei din urmă vrăjmași pătrunseră în strîmtoare, deodată se iviră, ca din pămînt, românii care făcură zid de oameni, de nu mai putea unul măcar să dea înapoi. O spaimă cumplită străbătu în aceeași clipă întreaga oștire. Căutînd o scăpare neașteptată, oamenii își ridicară privirile spre cer, dar nu zăriră altceva decît crestele prăpastiei, înțesate de români în cămăși de in sau în sarici mițoase, cu arcurile întinse, gata să le sloboadă. De sus, oamenii din fundul genunii se vedeau ca niște copii. Arcașii stăteau încordați ei înșiși, nu numai arcurile lor, fiecare avîndu-și ținta lui și așteptînd porunca domnului cu abia stăpînită răbdare. Și deodată se auzi un glas gros și puternic, asemenea unui clopot:

— Acumaaa... săgetați!

Din sute de arcuri țîșniră sute de săgeți, ce se repeziră în vale ca niște lungi rîndunici fermecate. Și, în clipa următoare, se auziră vaietele prelungi ale celor răniți. Ca la o poruncă neauzită, arcașii se traseră îndată un pas înapoi, potrivindu-și alte săgeți; iar locul lor îl luară cu o iuțeală nemaipomenită oșteni care se aplecară de șale așteptînd. Din nou glasul cel gros se auzi din spatele lor:

— Acumaaa... prăvăliți!

Și-atunci de pe crestele ascuțite ale Posadei se prăbușiră la vale, asupra celor prinși între pereții stîncilor, bolovani de piatră spartă și trunchiuri de copaci, oare veniră cu un vuiet îngrozitor nemaiauzit pînă atunci de urechea omenească și care te înfiora pînă în măduva oaselor. Cei ce lucrau la stînci și copaci se traseră ei de astă dată înapoi, lăsînd din nou locul arcașilor, care abătura cu aceeași sete o nouă ploaie de săgeți asupra vrăjmașilor. Era în dimineața zilei de 9 noiembrie a anului de pomină 1330. Oștenii unguri cădeau ca secerați în dreapta și în stînga, morți sau răniți de moarte. Valea vuia de vaietele ce se înălțau către peticul de cer albastru, ce abia se mai zărea, sfîrtecat de mulțimea săgeților, care nu conteneau decît ca să facă loc sfărîmăturilor de stîncă și trunchiurilor de copaci. Regele Carol Robert își pierduse cu desăvîrșire stăpînirea de sine. Descălecînd, abia avu vreme să intre într-o văgăună a muntelui cu cîțiva nobili din suita sa.

— Ce facem, maiestate? întrebă magistrul Martin. Românii ne prăpădesc!

— Am fost luați pe nepregătite. Cine se aștepta la această groaznică întîmpinare? Abia acum îmi dau seama că cei doi păstori au fost iscoadele lui Basarab..., și că am fost atrași atît de ușor în această capcană, de unde nu știu cum vom putea ieși.

— Dar pînă atunci, mărite rege?

— Să înceapă lupta și ai noștri! Să se ascundă cum pot, pe unde pot și să tragă în sus cu arcurile orbește, care cum va putea. Și apoi om vedea ce-o mai fi!

Dar, fără să le fi spus regele lor, ungurii se reculeseră, își căutară locuri de adăpost și, îndreptîndu-și arcurile spre marginile prăpastici, dădură drumul la stoluri de săgeți. Neașteptîndu-se la vreun răspuns din partea vrăjmașilor, căzură și din partea românilor mulți dintre aceia ce tocmai prăvăleau copaci și stînci. Atunci bănișorul Vlad Mărăcine, ce se avîntase în luptă cu o nemaipomenită îndrăzneală pentru vîrsta lui, strigă:

— Toți la pămînt! Nu mai trageți decît din dosul stîncilor! Să nu se mai arate nimeni pe creste!

Oamenii îl ascultară și săgețile abătute din nou de către unguri asupra crestelor se loviră de piatră sau se înfipseră în copacii ce străjuiau înălțimile.

Lupta nu conteni pînă în amurg. Înserarea aduse puțină liniște în cele două tabere. Cei de jos își strîngeau morții și răniții, care-și înăbușeau gemetele de durere, temîndu-se să nu atragă asupra lor noi primejdii. La mîncare nimeni nu se mai gîndea în această nenorocită împrejurare; dar setea începuse să-i chinuie mai cu seamă pe cei răniți. Norocul le surîse acestora, căci în spatele unei stînci, unde s-ar fi așteptat mai puțin, prinseră susurul unui izvorăș și strînseră apă în coifuri. Băură și își spălară rănile, potolindu-și durerile pentru cîteva clipe. A doua și a treia zi lupta se desfășură la fel ca și în cea dintîi zi: săgețile plouau și dintr-o parte și dintr-alta, morții și răniții se înmulțeau și nimeni nu știa cum avea să se sfîrșească bătălia.

În noaptea de 11 noiembrie, în cortul său așezat într-un luminiș, la adăpostul unor brazi falnici, Basarab își chemase la sfat boierii de credință. Printre aceștia erau cei trei care fuseseră trimiși în solie la regele Carol Robert. Mai ținuse măria-sa ca la această adunare de taină să fie față, în afară de feciorii săi, și bănișorul Vlad Mărăcine, care-i plăcuse foarte voievodului pentru îndrăzneala și agerimea lui. Fără să-și piardă vremea, învăluindu-și gîndurile în vorbe alese, Basarab vodă grăi:

— Bănuiesc, boieri dumneavoastră, că la sfîrșitul acestei cea de-a treia zi de aprigă luptă, vă întrebați, pe bună dreptate: „Ce mai așteptăm de nu ne aruncăm asupra lor, ca să sfîrșim odată bătălia?”

— Cam așa, măria-ta?! mormăiră boierii în bărbi.

— Iată care e gîndul meu! Au să ne cadă în mînă Carol Robert, au să înalțe steag alb de pace. Aceasta aștept eu!

— Dar dacă n-o fi nici una, nici cealaltă, măria-ta, atunci ce facem? îndrăzni banul Radu Mărăcine.

— Înțeleaptă întrebare ai pus, bane! grăi vodă zîmbind. Să nu crezi domnia-ta că nu m-am gîndit și la asta! Voiesc a ști degrabă ce gînduri îi frămîntă pe cotropitorii noștri, ca apoi să știu ce să facem noi. Pentru aceasta însă mi-ar trebui un om de nădejde care să pătrundă în tabăra lor. Îl voi găsi oare?

Și-atunei, ca împins de un arc nevăzut, țîșni în sus bănișorul Vlad Mărăcine, care strigă:

— Pesemne că ai uitat de mine, măria-ta!

— Nu te-aș fi vrut pentru această treabă tocmai pe tine... singur!

— Păi nu va fi singur, doamne! sări bătrînul Mărăcine. De lîngă el nu lipsesc niciodată cei doi tovarăși ai lui: Răduțu, frate-său de lapte, și uriașul Măciucă.

— Voinicul acela ce prăvălea stînci și copaci ca nimeni altui? Ei bine, atunci încuviință vodă, să nu pierdem vremea dară. Să vină și cei doi, să stăm de vorbă asupra celor ce le au de făcut în această noapte chiar!

În tabăra vrăjmașă, dacă se mai putea numi tabără acea mulțime de ostași ce păreau trestii bătute de vîntul deznădejdei și al morții, domnea cea mai mare groază și zăpăceală ce se putea închipui. Nimeni nu putea să scape din această capcană groaznică în care căzuseră. Dacă vreunul încerca să se aburce pe peretele stîncii, zgîriind cu unghiile și cu pintenii, cădea înapoi numai după doi pași, sleit de vlagă. Era cumplită învălmășeala de cai și de oameni, căzuți laolaltă pe fundul drumului stîncos. Și în aceeași seară chiar, ajungînd la capătul puterii sale de stăpînire, regele, uitîndu-și că trebuie să fie pildă și îndemn pînă în ultima lui clipită, oricît de grea s-ar dovedi aceasta, începu să urle de spaimă și de furie ca un ieșit din minți:

— Scoateți-mă din iadul acesta, căci altfel îmi fac seama în fața voastră! Boier Danciule, ești în țara domniei-tale, nu cunoști pe aici vreo văgăună de șarpe, vreo vizuină de vulpe, vreo crăpătură în stîncă, pe unde să ne strecurăm?

Danciu își plecă fruntea cu neputință, îngăimînd doar atît și ridicînd din umeri:

— Maiestate!

— Unde mi-s prepoziții¹ mei? Unde-s Mihail și Nicolae?

— Au pierit, maiestate, de ieri seară!

— Și de ce nu mi-ați spus? Unde e bătrînul magistru Andrei, purtătorul sigiliului meu?

— Mărite stăpîne, nu se mai știe nimic de el. A pierit pesemne și dînsul.

— Cu sigiliul regal?

— Da, maiestate!

— Aaaă, gemu regele, scrișnindu-și dinții, de credeai că-i scuipă apoi afară din gură. Aaah, ce mi-a fost dat să văd și să aud, Dumnezeuule! Și strîngîndu-și tîmplele în palme, își clătină capul în dreapta și în stînga, voind parcă să-și alunge durerea ce-l cuprinsese și gîndurile negre ce puseseră stăpînire pe el. Cine m-a pus să vin în această țară, cine? Și de ce? Ca să-mi pierd viața?

Apoi, sărind în sus și îndreptîndu-si trupul, de parcă s-ar fi sculat atunci din somn, grăi şuierat:

— Să vină aci, îndată, toți nobilii care mi-au mai rămas! Trebuie să luăm o hotărîre, oricare ar fi aceea, căci în această stare nu mai putem trăi!

Noaptea de luni, 11 noiembrie, 1330, venise peste munți senină, dar rece. O liniște ce te înfiora prin netulburata ei măreție căzuse peste locuri, grea. Jumătatea de lună ce stăruia pe întinderile albastre ale cerului revărsa lumină din belșug, ca să vezi nu numai lîngă tine, dar și în depărtări, dacă aveai ochi ageri. Și iată că straja din tabăra românească văzu cu adîncă mirare cum din cortul lui Basarab vodă ies trei oșteni unguri, luînd-o pe o potecă tăinuită ce-i scotea de vale la poalele prăpastiei!. Dar abia apucă să se mire, că o labă păroasă ca de urs îi astupă gura și auzi vorbă românească:

— Porunca lui vodă, neică! Acu' ne cunoști?

— Mergeți sănătoși, vere! Și să veniți la fel, le grăi straja, trăgînd aer cu nesaț în piept.

¹ Rang superior în administrația bisericească.

Pe cărăruia ce ducea la vale cei trei unguri coborau pe sărite mai mult, ajutați de lumina binevoitoare a lunii, nerăbdători să ajungă cât mai repede jos. La jumătatea drumului, cel care părea a fi mai mare peste ceilalți doi, șopti:

— Să ne oprim puțin aci! Poate găsim un loc mai ferit, pe unde să pătrundem în tabăra vrăjmașă.

— Numai să n-alunecăm și să ne dăm de goll!

— De ce mai avem atunci frînghii cu noi?

— Apoi pentru domniile voastre or fi bune la ceva, grăi uriașul ce-i însoțea, dar pe mine cine naiba mă poate ține?

— Doar n-o să scoți un brad din rădăcini? Fiți gata! Și cu multă băgare de seamă la colțurile de stîncă pe care punem piciorul. S-ar putea să ne întoarcem tot pe aici. Dar, pînă atunci, luna a apus.

Și cei trei, legînd funii groase de copaci și stînci, coborîră cu mare grijă coasta prăpăstioasă ce-i ducea în mijlocul taberei ungurești. Aci domnea o liniște de moarte. Oșteanul de strajă din partea aceea, frînt de oboseală, adormise de-a-n-picioarele, rezemat de un copac și sprijinit în sulițe. Deodată asupra lui se abătu un pumn zdravăn ca o măciucă și se lăsă jos cu un suspin adînc.

— Acum e acum! grăi căpetenia cetei. Tu, frate Măciucă, rămîi pe aci pentru orice împrejurare. Dacă s-o ivi vrea primejdie, să aibă cine să ne apere. Măcar că bine ar fi să ne întoarcem tot cum am venit, fără zarvă. Că nu pentru bătălie am venit noi, ci pentru altceva.

— Am înțeles, stăpîne! Unde m-ai lăsat, acolo ai să mă găsești. Mergeți cu bine!

Și Vlad Mărăcine o apucă tiptil în sus, cu Răduțu după el. Drumul prin mijloc era liber, căci oștenii se trăsaseră la adăpost spre pereții prăpastiei și dormeau istoviți sau gemeau chinuiți de răni, fără să le mai pese de ce se întîmpla în jurul lor. Departe, în adîncitura unei stînci din spatele unei perdele, se zărea lumină. „Acolo e ce e” își zise Vlad. Apoi îi grăi în ungurește lui Răduțu:

— Într-acolo, frate-meu!

Și ușor, de parcă ar fi avut aripi la picioare, în câteva clipite ajunseră în fața perdelii. De aci se plimba înapoi și-ncolo oșteanul de strajă. Mai ușori ca niște pisici se traseră într-o parte și ascuțindu-și urechile ascultară. Vlad își ținea răsuflarea și abia se stăpîni să nu țipe, auzind glasul lui Dezideriu, fiul lui Dionisie, cel care rămăsese ban la Severin, grăind către regele Carol Robert:

— Da, maiestate, așa e precum vă spui. Toți au băgat de seamă că românii cată cu orice preț să-l prindă pe maimarele oștirii maghiare, pe maiestatea voastră. Cercetează într-una și pretutindeni locul unde v-ar putea găsi, fie și numai ca să vă rănească!

— Știu, Dezideriule, răspunse regele, dar ce pot face în această îngrozitoare capcană, în care mă aflu de trei zile, fără să mă pot apăra măcar, așa cum îmi cere rangul și vitejia mea? oftă el. Îmi poate da oare cineva vreun sfat de cum aș putea ieși din acest mare și cel mai greu impas al vieții mele?

Atunci se auzi vorbind magistrul Martin cu multă hotărîre:

— Să fugiți, maiestate!

— Cum? strigă regele, prefăcîndu-se jignit. Un Angevin să fugă din fața primejdiei?!!

Magistratul Martin adăugă:

— Da, maiestate, altă scăpare nu văd!

Iar Danciu, zîmbind oarecum cu înțeles ascuns, zise cam în doi peri:

— Da, maiestate, fuga e rușinoasă, dar e sănătoasă! În împrejurarea nenorocită prin care trecem sfatul acesta este cel mai bun cu putință. Toți cei care au rămas în viață aci, mai devreme sau mai tîrziu, va trebui să fugim într-un fel sau altul. Altminteri pierim de-a surda, ca niște șoareci prinși în capcană.

Regele mai stete o clipă pe gînduri și apoi spuse:

— Așadar, nobilii mei și sfetnicii mai îndeaproape, atît maghiari, cît și români, îmi dau aceeași povață: să fug! Nu m-așteptam la aceasta, să vă spun drept!

— He, he, maiestate, grăi iarăși Danciu cu același zîmbet, măcar să găsim locul pe unde, că de fugit fugim noi!

— Oare să fie atît de greu să găsim vreun loc pe unde să ne strecurăm? întrebă acum cu oarecare grijă regele.

— Maiestate, zise Dezideriu, iată ce m-am gîndit eu că ar fi bine să facem ca să înlesnim cît mai mult fuga maiestății voastre. Știu toți că mîndria mea cea mai mare dintotdeauna a fost...

Dar Vlad Mărăcine nu mai apucă să audă sfîrșitul vorbelor lui Dezideriu, că două veverițe, ce se alungau una pe alta, trecînd prin fața lui Răduțu, îl făcură pe acesta să strige:

— Ptiu, fir-ați...

Îndată se făcu mare larmă. Pînza ce acoperea văgăuna fu dată repede la o parte și cei ce se sfătuiau abia apucară să vadă doi oșteni unguri, fugind cît îi țineau picioarele și apoi mistuindu-se în noapte.

— După ei! țipă ascuțit regele Carol Robert. Să nu ne scape! Ce au căutat aci? Unde-i straja?

Cercetînd cu felinarele în dreapta și-n stînga, îl găsiră pe ostașul de strajă legat fedeleș și fără suflare.

— A, ticăloșii! strigă înfuriat Carol Robert. Trădătorii! După ei...! O pungă cu aur aceluia care mi-i va aduce aci!

Se făcu larmă în întreaga tabără, oștenii se treziră somnoroși, căscînd și înjurînd de mama focului, obosiți de moarte și fără să se sinchisească prea mult de îndemnul și făgăduiala maiestății sale.

Doar cîțiva, încă amețiți de somn, se ridicară cu greu și porniră după cei doi fugari. În cîteva clipe însă, ceata urmăritorilor se mări și cei trei oșteni români, înveșmîntați în straie ungurești, se văzură căutați cu înverșunare de peste douăzeci de oameni, gata să-i ciopîrtească.

Sărind din piatră-n piatră, ușori ca niște căpriori de munte, cu o iuțeală pe care nu și-o cunoscuseră pînă atunci, Vlad și Răduțu se-ndreptau gîfiind spre locul unde-l lăsaseră pe Măciucă.

Dar acesta, nicăieri. Și tocmai cînd pierduseră și nădejdea să-l mai găsească și se hotărîseră să-nceapă a se aburca pe stînci la întîmplare, auziră un șuierat de mierloi, ce parcă se rătăcise în noapte:

— Țiurloi, țiurloi! și deodată, de după un paltin bătrîn se ivi uriașul.

— Măciucă! strigă bucuros cu sufletul la gură Vlad. Sîntem urmăriți... Vin ungurii valvîrtej după noi. Ațin-te... și vezi ce faci, că-n tine ne e nădejdea. Altminteri, moartea ni s-a tras din pozna asta, să știi!

— Iute! strigă Măciucă, iute, după stîncă... tupilați, cu spada-n mînă... odihniți-vă cîteva clipite... și fiți gata la semnul meu!

Vlad și Răduțu săriră-n spatele stîncii și nimeriră pe un covor de mușchi moale și mătăsos.

— Aici am să mă-ntorc pe liniște să-i trag un pui de somn, să se ducă vestea! glumi Vlad Mărăcine.

— Auzi-i c-au sosit! strigă Măciucă și, înainte de a-i zări la lumina lunii ce scălda valea într-o baie de aur, începu să-și rotească ghioaga pe deasupra capului.

Cei douăzeci de oșteni vrăjmași se opriră în fața desîșului în care se pierduseră cei urmăriți, cînd, ridicîndu-și ochii, zăriră deasupra lor, pe creasta stîncii, la o înălțime de cinci picioare, o arătare mătăhăloasă, parcă desprinsă din basme, ce le-ngheță sîngele-n vine cu strigătul său, asemenea unui tunet năprasnic:

— Ce vreți, mă?

Și dîndu-se trei pași înapoi se repezi de pe-nălțime sărind în mijlocul lor și prăbușindu-i la pămînt ca pe niște ciuperci.

Un nou strigăt de minie ieși din pieptul acestui Sfarmă-Piatră: „Vă mănînc de vii” și o bătălie cruntă începu cu cei care mai rămăseseră în picioare.

Dar socotindu-l vreun duh rău al pădurii, cei mai mulți o rupseră de fugă înapoi, urlînd îngroziți.

Atîta a fost tot. Cînd Măciucă se-ndreptă de șale, auzi deasupra capului niște rîsete ce nu se mai puteau potoli.

— Halal să-ți fie, neică Măciucă! desluși el glasul lui Vlad.

— Bine că fuseră ăștia, stăpîne! încep să rîdă și Măciucă. Îmi mai dezmoții nițel oasele, că înțepenisem de tot pe stîncă, așteptîndu-vă!

— Ce face vodă Basarab? întrebă în șoaptă Vlad Mărăcine pe ostașul ce stătea de strajă în fața cortului domnesc.

— Ce să facă, boierule, se odihnește! Dar mi-a spus că poți intra la măria-sa la orice ceas din noapte vei veni.

— Atunci, am intrat!

Vlad dete ușor la o parte perdeaua de la intrare și pătrunse încet, cu sfială, cu gîndul că de l-o găsi dormind pe vodă să plece fără a-l mai trezi din somn în miez de noapte.

Dar Basarab vodă nu dormea. Nici măcar nu se odihnea pe pat, ci stătea cu capul prins în mîini pe o laviță de tisă, lucrată numai în înflorituri.

— Asta știu că nu mă îmbie la somn că-i tare, nu glumă! rîse domnul. Spune, Vlade, te ascult!

— Măria-ta, i-am găsit pe toți taman asupra unui sfat. Carol Robert vrea să fugă mîine pe unde o putea, numai să fugă!

— M-așteptam la asta, răspunse Basarab.

— Dezideriu tocmai voia să-i spună ceva, precît am priceput eu, de mare însemnătate, cînd două veverițe, alungîndu-se prin copaci, au rupt niște crengi chiar în fața văgăunii unde se adăpostea regele. Au ieșit cu toții și am fost nevoiți să fugim !

— E destul ce ai aflat! Du-te și dă poruncă strașnică în numele meu chiar în această noapte să se întărească străjile la prăpastie și toți să fie cu ochii în patru. N-ar fi rău, Vlade, să pot sta de vorbă cu maiestatea Carol Robert între patru ochi și să-l poftesc în bîrlogul meu, spre a mă scoate o dată de barbă, că nu mai am răbdare!

Vlad rîse, sărută mîna domnului țării și grăi:

— Am înțeles, măria-ta, și voi face totul precum ai poruncit!

Cea de a patra zi de luptă se sfîrși o dată cu începutul serii. Acum însă, parcă printr-o înțelegere tăcută, oștenii din amîndouă taberele luptau cu mai puțină strășnicie. Erau toți obosiți peste măsură. Dar o dată cu venirea amurgului, înainte de a cădea seara de-a binelea, în tabăra română începu o mare forfotă. Vlad Mărăcine, cu Răduțu și Măciucă nu mai aveau astîmpăr și umblau de colo-colo ca niște zănateci pe crestele prăpăstioase, scrutînd întunericul ce începuse să cuprindă trecătoarea,

— Ce i-ai spus lui vodă, Vlade? îl întrebă a nu știu cîta oară Răduțu.

— Of, te ții de mine ca scaiul de oaie! Doar n-ei fi vrut să-i spun că frate-miu de lapte s-a speriat de două sărmane veverițe, ai? De-ar fi fost un jder măcar, mai du-te vino, dar așa, măi Răduțule, prea te-ai făcut de rîs. Știu eu ce i-am spus. Tu fii cu ochii la treabă... și nu te mai speria de umbre!

Nici nu știură cînd ajunseră în fața domnului, care ca și ei privea în prăpastie, dindărătul unei stînci înalte. Deodată, Vlad Mărăcine tresări și strigă mai tare decît ar fi vrut:

— Măria-ta, mă înșală vîzul cumva? Acela care încearcă să se pituleze pe după stînci, cătînd ieșire la liman și privește cu fereală în toate părțile, nu-i chiar vrășmașul nostru de moarte, regele Carol Robert?

Vodă Basarab își aruncă privirea-i vulturească într-acolo și grăi molcom:

— Aș jura, Vlade, că- i chiar el, dacă nu mi s-ar părea mai tînăr și mai tras la trup.

— Măria-ta, rîse Vlad. A întinerit și s-a tras la trup de foame. Puțin e să nu mănînce ca lumea patru zile încheiate? Da' nu-mi scapă, orice-ar fi!

Basarab vodă îi puse mîna pe umăr și-i grăi cu blîndețe:

— Să nu uiți o clipă, Vlade, că este ceea ce este! Și să-l aduci nevătămat și cu multă bunăcuviință dinaintea domniei-mele, așa după cum ne-a fost vorba azi-noapte în cort!

Vlad Mărăcine îi trase pe Răduțu și pe uriașul Măciucă spre adîncitura unde-l zărise pe regele Carol Robert, care încerca să se cațere spre o ieșire. Dar cînd acesta se aștepta mai puțin și credea că, în sfîrșit, a ajuns la limanul dorit, se trezi ca din senin în spate cu doi flăcăi vînjoși ce-l cuprinseseră în brațe ca-n niște menghine.

— Adastă o clipă, maiestate, nu te grăbi așa! Să stai puțin de vorba cu baciul nostru, că de cînd te așteaptă să-l scoți de barbă din bîrlogul lui! îi grăi batjocoritor Vlad Mărăcine. Hai, opintește-te puțin! Sus, maiestate, sus! Dar, cînd îl întoarseră pe rege cu fața către ei, strigară cuprinși de uimire:

— Dar ăsta nu-i Carol Robert, ăsta e Dezideriu, fiul lui Dionisie, cel ce așteaptă colaci calzi la bănia de la Severin!

Dezideriu tăcu, privind împrejur și gîndindu-se cum să facă pentru a pierde cît mai multă vreme, spre a-i da pas regelui să fugă. Vlad Mărăcine adăugă, abia slăpînindu-și mînia groaznică ce începuse să-l cuprindă:

— De cînd ai ajuns rege al Ungariei, Dezideriule, măria-ta? Că pînă mai ieri mîncai împreună cu tat-io, vînzătorul, pîinea albă și dulce a acestei țări blagoslovite!

Dezideriu continuă să tacă. Atunci Măciucă strigă:

— Bănișorule Vlad, el o fi șoarece acum, dar domnia-ta nu ești pisică. Nu-i vreme să ne jucăm cu el. E limpede că s-a îmbrăcat în straietele regelui, ca să ne înșele, spre a-i înlesni fuga acestuia, îmbrăcat și el cine știe cum. Deci cată a isprăvi degrabă cu acest vînzător de neam și a porni de istov după regele cel adevărat, care nu putea ajunge prea departe!

— Bine-ai grăit, neică Măciucă! și Vlad, cuprinzîndu-și spada cu amîndouă mîinile, se ridică cumplit la vedere, în toată înălțimea sa, lăsînd-o

asupra lui Dezideriu, care pică, fără a avea timp să-și dea seama de ce se petrece cu el.

— Așa să piară toți vânzătorii de țară! grăi Vlad Mărăcine cu scîrbă. Și acum... după regele cel adevărat! Aduceți cai și să coborîm coasta în grabă. E noapte acum și are să ne fie mai greu să-i dibuim. Ochii-n patru și urechile ciulite iepurește. Ei n-au putut pleca decît călare. Să facem liniște de mormînt, ca să prindem orice zvon.

Cît ai bate din palme, pe poteci numai de ei știute, cei trei oșteni, buni tovarăși de luptă, se aflară într-o poieniță, de unde se făceau trei drumuri: două la vale și unul spre munte.

— La vale n-au luat-o, că nu erau nebuni să coboare în inima țării noastre: au luat-o spre Ardeal...! Hai pe-acîi, la un noroc. În cele din urmă tot om da de ei, că altminteri nu se poate! spuse Vlad Mărăcine.

— Greu și primejdios, pe întunericul ăsta! răspunse Măciucă. Nici ei nu pot face mare lucru pe o beznă ca asta! Luna a apus și nu se vede la doi pași!

— Nu mai e mult și se crapă de ziuă, adăugă Răduțu.

— Măciucă are dreptate, grăi din nou Vlad. Cred că regele și ai lui s-au aciuat pe undeva, așteptînd, ca și noi, revărsatul zorilor. Dar cum or porni, nu se poate să nu-i dibuim!

Deodată cucurigul prelung și îndepărtat, dar puternic, al unui cocoș spintecă liniștea ce stăpînea firea.

— Dar ăsta-i cocoș de casă, fraților, rîse Vlad, căci cei sălbateci au altfel de cîntec! Ce-o fi cătînd prin aceste coclauri neumblate?

— A fugit și el sărmanul de urgia cotropitorilor și s-a rătăcit zise Măciucă.

— Semn că dimineața-i pe aproape...! Iată că soarele a început să străpungă cerul cu sulite de foc...! Să ne pregătim!

Nici n-apucară să meargă mai mult de vreo două sute de pași, că Măciucă, strunindu-și brusc calul, îi opri și pe ai celorlalți.

— Stați și ascultați! După tropotul copitelor trebuie să fie de trei ori mai mulți decît noi!

Vlad Mărăcine și Răduțu își încordară auzul și își puseră mîna dreaptă pîlnie la ureche.

— Sînt mai mulți, într-adevăr!

— Așa-i? făcu Măciucă bucuros. Slavă Domnului, că am cu cine-mi încerca puterile pe lumină și la drum deschis!

— Nu pot fi alții decît ei: regele Carol Robert cu ai lui! cugeta cu glas tare Vlad. Dar vorba e: cum să facem? Să dăm pînteni cailor, să-i ajungem și să-ncepem lupta, sau să le ieșim înainte pe altă cale?

— Eu zic că e mai bine să ne luăm după ei, acum, spuse Măciucă. Dacă mergem ocoliș, ne obosim și noi și caii; și apoi pierdem și vremea. Așa îi urmărim ușor pînă încep să urce, la o cotitură sărim asupra-le... și apoi ce mai încoace-ncolo, vîzînd și făcînd!

După două șerpuituri, drumul începu să urce. Și înainte de a porni pe cărarea ce se afla în fața lor, regele și oștenii unguri stăteau în cumpănă de gînd: s-o ia pe aci sau să se-napoieze, căutînd altă cale, mai jos.

Dar n-avură prea multă vreme de gîndire, că trei călăreți români se năpustiră cu strigăte înfiorătoare de luptă asupra lor.

Însoțitorii lui Carol Robert erau în număr de doisprezece. Și aceștia, îndată ce văzură primejdia ce se-ndreaptă asupra regelui, îl traseră pe acesta la mijloc, iar ei se strînseră în juru-i ca un adevărat zid de apărare.

— Dar vreau să lupt și eu! protestă regele.

— De ce să-ți primejduiești viața zadarnic, maiestate? îi răspunse Danciul. De-ar fi mai mulți, aș zice, dar sînt numai trei!

— Văd un bărbat și doi copii lîngă el!

— Așa se pane din depărtare, sire, dar sînt doi bărbați și un uriaș, îl lămuriv magistrul Martin. Acesta-i vestitul Măciucă, cel mai tare oștean al lui Basarab vodă!

— Și ceilalți?

— Cine-i poate ști? Ajutoarele lui pesemne!

Lupta cu fugarii începu foarte ciudat. Cei doisprezece oșteni din garda regelui erau strînși roată în jurul acestuia, cu spadele trase, și așteptau.

Oștenii români începură să le dea tîrcoale, căutînd parcă un loc mai potrivit, pe unde să-i atace! Iar regele Carol Robert stătea la mijloc și se-ntorcea cu ochii ațintiți ca fermecat la uriașul care-l privea cu adîncă mirare.

Măciucă era cu mîinile goale.

Deodată, acesta se năpusti asupra cetei ungurești, puse mîna pe un oștean care-i veni în față. Pentru o clipă roata de luptători se rupse, dar se strînse din nou și mai dîrză. Măciucă se trase înapoi și cînd se repezi a doua oară, o dată cu el veniră și cei doi tovarăși ai săi, dar se loviră de apărătorii regelui ca de un zid de piatră, de neclintit. Uriașul izbuti să-l mai răpească și să-l mai azvîrle pe unul, cu gînd să ajungă la Carol Robert.

Vlad și Răduțu începură lupta de harță, cu aceleași gînduri.

Dar iată că tînărul Ladislav, fiul lui Danciul din ceata ungurească, se desprinsese din roată, fugind cu o sulită-n mînă la cîțiva pași. Îl avea în ochi pe Măciucă. Vlad își dădu seama de marea primejdie pentru bunul său prieten și se năpusti cu spada ridicată asupra lui Ladislav.

Dar înainte de a-l ajunge, acesta îl țintise pe Măciucă și aruncînd sulita cu dibăcie i-o înfipse în umărul stîng, mai sus decît ar fi voit și socotise.

Sulita tremură de cîteva ori în trupul uriașului, ca bătută de vînt și acesta, răsucindu-și trupul, se prăbuși la pămînt cu fața-n jos.

Vlad și Răduțu săriră îndată într-ajutorul tovarășului lor, care, ducîndu-și mîinile la spate, căuta să-și smulgă sulita din umăr.

— Stai liniștit! îi strigă Vlad. Nu te mișca și lasă-ne pe noi!

— Ajutați-mă să mă ridic, gemu Măciucă. Vedeți să nu fugă...

— Da' ducă-se dracului, că doar n-o să te lăsăm să mori în mijlocul drumului, ca să ne ținem după ei! spuse mînios Vlad. Și iarăși îți spun: stai liniștit, că rana ce o ai nu-i de glumă. Așteaptă să-mi trag cămașa, ca să te leg cum îți scot sulîța, că altminteri pierzi prea mult sînge!

— Las' că-l pun eu la loc la Curtea de Argeș din poloboacele lui Basarab vodă! zîmbi Măciucă.

— Eh, oftă Vlad, dacă-ți mai arde de glumă, e semn că rana nu-i prea grea.

— Hai, hai, gemu uriașul, că doar n-am să mor dintr-o zgîrietură. Nu ăsta-i necazul, ci că ne-au scăpat din gheare! Dar a doua oară nu se mai întîmplă asta!

— Așa cred și eu, încuviință Vlad Mărăcine. Nu cred să mai îndrăznească vreodată să mai calce Țara Românească!

Cît de frumoasă li se părea tuturor dimineața aceea de 13 noiembrie 1330, după istovitoarea luptă din ajun!

Se nimerise o zi caldă și luminată din belșug de soarele peste măsură de darnic, o zi prietenoasă, așa cum sînt zilele toamnelor românești. Oastea lui Basarab vodă făcuse popas înainte de a porni spre cetatea de scaun, Curtea de Argeș. Ca prin farmec se iviră berbecuții în frigări mari deasupra focurilor și burdușelele cu vin verde chihlimbării de deal. Luminișul găsit lîngă trei izvoare reci abia putea cuprinde atîta sodom de oșteni. Iar unul dintre ei, pesemne cu gîndurile în pribegie peste rîpi și văi, la vreo codană ce-l aștepta cu nerăbdare, își meșterise dintr-o fereangă de alun un fluieraș și acum încerca să-i țină hangul altui tovarăș de plăcută și dulce suferință, care cînta de mama focului:

„Am umblat pădurile,

După ochi ca murele”,

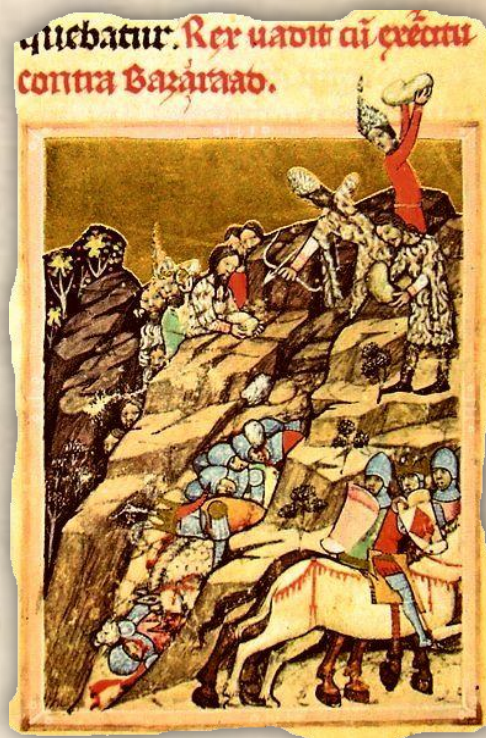
După care se gîndi că parcă tot mai potrivit este să cînte:

„Auzi, mîndro, ori n-auzi,
Ori n-ai gură să răspunzi?
Auzi!?”

Dar iată că în locul mîndrelor, la care-i mîna dorul pe flăcării cîntăreți, auziră pe Basarab vodă, care prinse a zîmbi cu mare plăcere și grăi către boierii ce-i înconjurau:

— Dragi îmi sînt feciorașii mei care de-abia au sfîrșit lupta și găsesc putere să se gîndească la mîndrele lor și să cînte de dor. Cu asemenea tărie de virtute, neamul nostru în veci nu piere.

Bine că s-a sfîrșit lupta, că mie, boieri dumneavoastră, îmi sîngeră sufletul și amarnic mă mîhnesc cînd sînt nevoit să port războaie. Nu din fală și trufie le-am purtat, ci ca să-i alung pe cotropitorii pămîntului nostru sfînt și ca să-i cuprind laolaltă pe toți cei ce sînt de același neam și grăiesc aceeași limbă, sau ca să le vin în ajutor celor năpăstuiți de cei mai tari decît ei. Știu mai bine ca oricare altul că războiul aduce după sine moarte, pagubă, restriște. Ce a căutat Napolitanul în țara noastră a găsit cu vîrf și îndesat! Și cred că i-a pierit pentru totdeauna pofta de a mai da ochi cu românii și de a mai cotropi pămîntul românesc.

CAPITOLUL I

Aflăm cum voievodul Nicolae-Alexandru Basarab și banul Vlad Mărăcine fac o preumblare prin Țara Oltului, spre a împărți dreptate la fața locului, și cum o ceată de tătari încalcă pământul românesc, încercînd să răpească niște oaspeți străini.

Cincisprezece ani încrustaseră bătrînii pe răbojul vremii după bătălia de la Posada, ani puțini pentru trecutul omenirii, dar mulți pentru viața vitezei Țări Românești, care de-abia își ridicase cu mîndrie fruntea printre celelalte țări vecine. Asemenea izbîndă, cîștigată în asemenea împrejurări, nu se mai pomenise, și învinșii înșiși povesteau cinstit în cronicile lor cele întîmplale, așa precum fuseseră într-adevăr, ca să rămînă spre amintire și adîncă învățătură acelor ce poartă războaiele din deșartă trufie peste capul și voința noroadelor dornice de liniște și buna înțelegere. Anul 1345, mai vîrtos ca ceilalți, venise cu mare belșug de bucate și roade ale pământului. cît să rămînă întru îndestulare tuturor în țară și să se trimită și în țările doritoare de a avea bunătăți românești la ele acasă: Țara Românească trăia tot sub înțeleapta domnie a lui Basarab vodă, care veghea la Curtea de Argeș ca un adevărat și bun părinte asupra fiilor săi preaiubiți. Numai la bănia din Oltenia se făcuse o schimbare. Bătrînul ban Radu Mărăcine, cel mai mare boier din țară, și cel dintîi în rang după Basarab vodă, el însuși stăpînind ca un domnitor ținuturile Olteniei, se stinsese din viață mai mult din pricina rănilor căpătate în atîtea și atîtea lupte decît a anilor de viață.

Iar în locul lui, Basarab vodă îl hotărîse ban pe tînărul Vlad Mărăcine, bărbat la treizeci și cinci de ani, pe care-l cunoștea, îl prețuia foarte și-l iubea ca pe copilul său.

— Numai că trebuie ajutat cu amîndouă mîinile! îi grăise domnul într-o bună zi fiului său Nicolae-Alexandru vodă. Aşa precum mă ajuţi măria-ta pe mine la trebile domniei, dragul şi înţeleptul meu fiu!

— Porunceşte, măria-ta şi preaiubite tată, şi voi aduce totul la îndeplinire deîndată!

— Trebile băniei oltene nu-s prea uşoare. N-ar fi rău să te repezi pentru cîtva timp la Craiova şi apoi să porneşti împreună cu banul Vlad Mărăcine prin Oltenia. Din aceasta preumblare numai bine ar ieşi atît pentru ţară, cît şi pentru oameni.

În cerdacul larg şi înalt, cu stîlpi de lemn încrustaţi cu înflorituri alese ale culei din Craiova, în care locuia banul Vlad Mărăcine, în seara aceea de toamnă tîrzie, dar frumoasă, stăteau la o masă, cu două bardace de vin vechi, oltenesc, rubiniu şi cu aromă amăruie de pelin, doi bărbaţi cam de aceeaşi vîrstă, stăpînul casei şi măria-sa Nicolae-Alexandru vodă, viitorul stăpînitor al Țării Româneşti.

— Iubite vere şi cinstite bane Mărăcine, grăi rar voievodul, ca să-ţi spun drept, n-aş fi crezut să găsesc buna rînduială pe care am aflat-o în Oltenia. Eşti vrednic de toată lauda! Şi am să i-o spun aceasta şi măriei-sale Basarab vodă, din îndemnul căruia am purces aci, ca să te ajut cumva de va fi nevoie.

— Măria-ta, răspunse, fără a se îngîmfa de laudă banul, am făcut şi eu mai departe ce am văzut şi ce am învăţat de la răposatul meu părinte, banul Radu,

— Şi chiar mai mult! adaose Nicolae-Alexandru vodă.

— Acum, în drumul de întoarcere al măriei-tale la Curtea de Argeş, vei avea prilejul să vezi şi unele sate de la munte. Eu am să te însoţesc, mărite stăpîne, dacă încuviinţezi, pînă la cetatea de scaun.

— Prea mare oboseala, bane!

— Nu, doamne, căci, să-ți spun cinstit, mi-e tare dor de măria-sa Basarab vodă. Și îmi mai potolesc aleanul după taică-meu, Dumnezeu să-l ierte!

— De mult mă bate gîndul, bane, să te întreb, și iartă-mă, rogu-te, dacă întrebarea mea îți cade poate cam nepotrivită: de ce ai tot stat singur pînă la vîrsta asta? Socot că sînt multe fete care năzuiesc să-ți fie cinstite jupînese!

Banul Vlad Mărăcine stete oleacă pe gînduri și apoi răspunse zîmbind:

— Nu mi-a venit ziua, luminate stăpîne! Și apoi nici nu m-a tras inima și nici n-am avut răgaz pentru așa ceva.

Aci voievodul rîse și glumi:

— Iată că eu mă aflu acum pe pragul însurătoarei de-a doua și domnia-ta nici nu te gîndești la cea dintîi!

— M-au ținut în frîu multe, măria-ta. Cînd mi-a fost lumea mai dragă a căzut război; apoi s-a săvîrșit din viață bătrînul meu; după el, la scurtă vreme, am îngropat-o pe biată maică-mea!

— Ai dreptate, dar cred că de aci înainte vei avea zile liniștite. Să știi că și Basarab vodă gîndește cam la fel despre domnia-ta. Ei, noroc, și să fie într-un ceas bun, așa precum tare bun este vinul acesta oltenesc!

Și măria-sa Nicolae-Alexandru dădu bardaca peste cap, ștergîndu-și apoi mustățile cu multă plăcere.

— Așadar, vorbi el mai departe, mîine te am bun tovarăș de drum și călăuză spre Curtea de Argeș, bane!

— Ca să vezi și cîteva sate de munte, luminate stăpîne.

Din depărtare se vedeau culmile semețe ale munților Cozia, pe care-i tăia Oltul, însemnîndu-și cu mîndrie matca în drumul său biruitor spre apa Dunării.

Călărașii domnești și ai băniei poposiră în satul Podeșu, sat de vad peste Olt de pe cuprinsul boierului Statomir.

Niocolae-Alexandru vodă și banul Vlad Mărăcine hotărîseră popas aci înainte de trecerea Oltului, cînd, deodată, dinspre sat, se auzi un zumzet crescînd de glasuri omenești, de ai fi zis din depărtare că au pornit în băjenie uriașe sute de roiuri de albine.

Și cu adevărată uimire voievodul și banul văzură înaintînd prin praful drumului o ceată de vreo treizeci de oameni, strigînd cu glas mare, iar un țăran bătrîn din fruntea lor ținînd deasupra capului un șomoilog de paie ce ardeau vîlvătaie.

— Dar ce poate să fie, bane, cu ceata aceasta de țărani, cum eu n-am mai văzut pînă acum?

— Măria-ta, să dea Dumnezeu nici să-ți mai iasă în cale cu asemenea obiceiuri ale pămîntului. Iată, și-au aprins paie în cap, cum se spune prin partea locului, ca să fie văzuți de departe. Semn că sînt tare năpăstuiți, că răbdarea le-a ajuns la margini și cuțitul la os. Înseamnă aceasta că cer dreptate de la domnie.

— Să se apropie dar și să-și spună păsul!

— Veniți, oameni buni! grăi banul. Măria-sa Nicolae-Alexandru vodă binevoiește a vă asculta cu toata grija!

Bătrînul, care își aprinsese paie în cap, căzu în genunchi dinaintea calului domnesc; dar Nicolae-Alexandru sări repede din șa și, aplecîndu-se spre jăluitor, îl luă de braț, spunîndu-i:

— Ridică-te, unchiule, și spune-ne care ți-e necazul!

Bătrînul își îndreptă fața arsă de soare către voievod și grăi cu ochii umeziți de lacrimi:

— Luminăția voastră, s-a aflat și la noi că ați fost prin satele noastre spre a ști cum trăim. Și aflînd că veți face vad peste Olt la noi, iaca am îndrăznit să vă ieșim în cale, că nu mai putem de sila boierului Statomir!

— Spune lămurit care e povestea?

— Măria-voastră, iaca, scurt, ne pune la muncă mai mult decît trebuie și ne ia din bucate mai mult decît se cuvine a-i da.

Aci glasurile oamenilor care îl însoțeau pe bătrîn se ridicară cu tărie:

— Așa e, măria-ta, cu drept grăiește!

— Unde se află acum acest boier Statomir? întrebă vodă.

— La casele lui, măria-ta, unde vă așteaptă cu masa întinsă!

— Nu, zău! făcu Nicolae-Alexandru vodă. De-i așa, apoi va aștepta mult și bine. Dar de ce nu v-ați dus la bănie să vă plîngeți? Iată, aci, în dreapta mea, se află măria-sa banul Vlad Mărăcine, care nu cunoaște alte căi decît pe acelea ale dreptății și vitejiei. Plînsu-v-ați lui vreodată și nu v-a ascultat?

— Ba, doamne!

— De ce?

— Umblă vorba, măria-ta, că boierul Statomir ar fi unchiul măriei-sale banului și am socotit că vom cere dreptate de-a surda, în pustiu.

— Rău ați socotit, moșule! grăi banul supărat. Eu nu cunosc altă rudă decît dreptatea adevărată. Și pînă acum nimeni n-a avut a se plînge de judecățile mele!

— Apăi că nici noi nu ne plîngem, măria-ta!

— Să ni se aducă boierul Statomir aci, spuse banul Mărăcine cu strășnicie în glas, de tresăriră ca șfichiuiți de bici cei treizeci de oameni.

Un călăraș bănesc descăleca îndată și-i dădu calul unuia dintre țărani care porni alături de alți doi călărași ai domniei spre casa boierului Statomir. Și, fără prea multă zăbavă, boierul sosi în fața judecății din mijlocul drumului.

— Să trăiești, măria-ta! grăi el către Nicolae-Alexandru vodă.

— Și măria-sa, banul Mărăcine nu? îi întoarse vorba voievodul.

— Apăi lui îi dau numai bună ziua, măria-ta, că mi-e, cum s-ar spune, nepot!

— Aha! Îl vei cunoaște astăzi pe acest nepot ca banul Mărăcine al Olteniei, cel dintîi boier al Țării Românești după Basarab vodă: domn și stăpîn în ținuturile oltenești.

Boierul Statomir rămase uluit și nu mai slozni un cuvînt. Își plecă numai capul și așa rămase, simțind că s-a petrecut ceva împotriva lui. Nicolae-Alexandru vodă îi făcu senin din ochi banului Mărăcine să înceapă judecata. Și banul grăi cu aceeași tărie, cu care poruncise să se aducă pîrîtul de față:

— Iacă, boier Statomire, oamenii din satul domniei-tale și-au aprins paie în cap dinaintea domniei că nu mai pot trăi de cum îi jăcuiești. Ce ai a ne răspunde la această pîră?

— Minciuni, măria-ta, minciuni!

— De vom fi dovediți cu minciună, ridică glas bătrînul jăluitor, să fim spînzurați pînă la unul tustreizeci de români, iar de nu... și se opri cu teamă parcă, să nu vorbească mai mult decît trebuie.

— Treizeci sînt și nu spun adevărul? N-aș crede! rosti banul cu scîrbă. Te-ai bizuit, după cum s-a și văzut mai adineauri, că-ți sînt nepot, precum ai spus. Dar te vei încredința că eu nu cunosc altă rudenie decît dreptatea, boier Statomire! Ai mai mult decît îți trebuie și vrei tot mai mult de la niște nevoiași, care tot ei ți-au agonisit avutul ce-l stăpînești astăzi, ei cu munca lor. Măria-ta, se întoarse banul către Nicolae-Alexandru vodă, binevoiește a face carte de domnie cu iscălitura și pecetea măriei-tale precum ca să se dea înapoi oamenilor deîndată tot ce s-a luat cu japca și că de li se va mai lua un bob de grîu mai mult din ce are drept boierul să ia, se va pedepsi fapta acestuia după cum se cuvine; surghiun sau opreliște în temniță.

Ceata domnească, însoțită de oștenii băniei, străbăteau acum codrii munților Coziei, în care hălăduiau vietăți ce le făceau faima în lumea vînătorilor, căci mai rar să se găsească în lumea întregă păduri în care să se afle laolaltă: capre negre, urși castanii, rîși firoși cu ciucuri la urechi și cocoși sălbatici de munte. Nicolae-Alexandru vodă, avînd lîngă sine pe cei trei

buni tovarași de călătorie, banul Vlad Mărăcine, Răduțu și Măciucă, tocmai treceau printr-un luminiș ținînd caii de căpestre, mergînd agale, scrutînd cu privirea caprele negre ce zburau din piatră în piatră, de pe o stîncă pe alta, întocmai unor păsări uriașe, fără de aripi. Cînd, deodată, un ghem de blană castanie se rostogoli la picioarele lor. Voievodul se opri și cînd se aplecă să vadă mai bine ce-i, un puișor de urs se-ntinse pe spate scîncind ușor, întocmai unui cățeluș. Nicolae-Alexandru vodă întinse mîna să-l mîngie și atunci se auzi un răget înfiorător: din dosul unei tise bătrîne se năpusti asupra îndrăznețului vînător o namilă de ursoaică în două picioare și cu ochii scăpărînd de mînie.

Voievodul abia avu timp să-și îndrepte trupul ca să-i țină piept ursoaicei, dar să-și tragă junghiul din teacă nu mai apucă. Oștenii se opriră uluiți de neașteptata întîmplare, neștiind ce să facă. Nu era de pierdut o clipă măcar; iar cei de față încremeniseră de spaimă. Și atunci se auzi deodată un răcnet asemenea celui al ursoaicei, care se opri zăpăcită o clipită, întorcîndu-și capul mătăhălos dincotro venea neașteptatul glas. Atîta, căci în clipita următoare se întinse horcăind pe spate, ducîndu-și laba stîngă la inimă. Cînd Alexandru vodă își îndreptă privirile uimite din amețeala ce-l cuprinsese îl zări ca prin ceață pe banul Vlad Mărăcine, ștergîndu-și junghiul de blana ursoaicei și vîrîndu-l liniștit în teacă. Voievodul îi întinse amîndouă mîinile și-l trase la piept, sărutîndu-l cu dragoste și recunoștință:

— Frate Vlade, strînge-mă în brațe cu toată puterea că tot îmi va fi mai bine decît dacă m-ar fi strîns ursoaica!

Și începu să rîdă fericit că scăpase cu bine din primejdia de moarte prin care trecuse năpristan.

Cetele de oșteni și slujitori se îndreptau acum de sîrg spre Curtea de Argeș. Ei lăsară Rucărul în urma lor, trecură de Albești și nu se opriră nici la Cîmpulung, unde cei mai mulți aveau așezarea, numai ca să ajungă mai degrabă la cetatea de scaun, spre a se înfățișa măriei-sale Basarab vodă, care adăsta cu multă nerăbdare. Dar pe cînd caii mergeau în trap ușor la vale, cam la jumătate de drum între Cîmpulung și Curtea de Argeș, dintr-o pădure

de fag apropiată se auziră strigăte înfricoșate într-o limbă neînțeleasă, dar care păreau de ajutor. Nicolae-Alexandru vodă ridică dreapta și ceata călărașilor se opri pe dată.

— Ian ascultați, feții mei, și deslușiți-mi ce poate fi?!

— Nu mai încape îndoială că cineva cere ajutor, măria-ta! Și cată să-l dăm cât mai grabnic! spuse banul Mărăcine.

Dar iată că strigătele încetară brusc și, în liniștea ce se lăsase, de se auzea filfiitul pasării în văzduh, un nechezat puternic de armăsar îi făcu pe toți să tresară.

— Măciucă, strigă banul Mărăcine, și tu, Răduțule, și cine mai vrea dintre voi, după mine! Ceva ciudat se petrece aici și nu pot pleca mai departe pînă nu voi ști ce este. Hai, copii, sîntem români doar și nu putem sta cu mîna în sîn cînd ni se cere ajutor.

Și banul își îndreptă privirea către Nicolae-Alexandru vodă, cerîndu-i din ochi încuviințare.

— Grăbest-te pe cît poți, bane! Iar de va fi nevoie cumva și de noi, nu pregeta să ne chemi!

Cei trei buni prieteni săriră de pe cai și cu spada în mînă porniră printre copaci. Și alți vreo zece voinici îi urmară îndată la cîtiva pași depărtare. Nici rîsul din codrii românești n-ar fi călcat mai ușor ca ei; aproape că nu se auzeau oamenii unul pe altul. Deodată, la gura unei peșteri, văzură o ceată de tătari tîrînd o fată și patru bărbați ce păreau străini de țară după straie, căznindu-se să-i ducă în întunecimea peșterii. Cei prinși se zbăteau și gemeau înăbușit, dar nu mai puteau striga după ajutor, căci tîlharii le astupaseră gura. Și cum pășeau fără a se face simțiți, se aruncară deodată oltenii noștri pe tătari. În cîteva clipite îi doborîră la pămînt și-i legară împreună fedeleș doi cîte doi, coate-n coate, de nu puteau să se mai miște măcar, necum să-ncerce a fugi. Banul Mărăcine sări și o ridică pe fată, în timp ce soții săi văzură de cei patru străini.

Cînd fata îi zări pe tîlhari legați la cîtiva pași de ea și pe banul Mărăcine că-i întinde mîna cu atîta bunătate se prăbuși la pieptul lui, hohotind de plîns; iar cei patru bărbați nu mai știau cum să le mulțumească

binefăcătorilor lor. Banul își dă seama ce limbă vorbesc străinii, se îmbujora de plăcere, iar gândul îi fugi cu recunoștință la părintele Antonius de la biserica Sîn Nicoară din Curtea de Argeș, care-l învățase cu răbdare să vorbească în acest frumos grai. Fericit că se poate înțelege cu aceia pe care-i scăpase din mîna tătarilor, Mărăcine o întrebă pe fată în dulcea limbă a Franciei:

— Ce s-a întîmplat, preacinstită domniță?

Fata își ridică uimită căpșorul spre el și atunci abia văzu banul că are în față pe una din cele mai frumoase fete pe care le întîlnise în viață: părul bălai, revărsat pe umeri, ochii de un albastru închis, cum e cîteodată cerul de primăvară cînd se lasă seara, fața albă și îmbujorată, mijlocul subțire de să-l cuprinzi în două mîini numai. Lacrimile, ce pînă atunci curseseră șiroaie pe obrazii fetei, se zvîntară ca prin farmec. Era atît de uimita că auzea în țara aceasta îndepărtată pe cineva vorbind limba patriei sale, încît nu-i venea a crede. I se părea că visează sfîrșitul frumos și plin de farmec al unui vis îngrozitor pînă atunci. Bărbatul din față ei o făcuse să-și piardă cumpătul, pe ea care stătuse de atîtea ori în fața capetelor încoronate și a prinților. Binefăcătorul ei era în puterea tinereții, cam la treizeci și cinci de ani, cîți împlinise banul Mărăcine. Îi plăcea părul lui negru ce-i ieșea în neorînduială de sub căciulița de samur cu pană verde; o atrăgeau ochii lui negri, ageri, pătrunzători și totuși plini de o nesfîrșită blîndețe, așa cum nu mai văzuse la alt bărbat încă. Se uita cu drag la barba lui neagră, tăiată scurt, și la mustățile frumos răsucite, ce parcă-i arătau și mai puternic frumusețea nasului drept, fără cusur, al oșteanului, ce se vedea că nu-i om de rînd atît după înfățișare și îmbrăcăminte, cît și după ascultarea ce i-o arătau ceilalți. De înălțime potrivită, tras la trup, părea ca-i stăpînește totuși cu puterea lui pe toți ceilalți, care erau cu mult mai înalți și mai voinici decît el.

„Doamne, de n-ar fi însurat! gîndi fata, într-o doară. Și îndată își continuă alt gînd: Ce proastă sînt! Chiar de n-ar fi, cum s-ar putea oare să-l păstrez pentru mine numai după această ciudată întîmplare”. Toate acestea durară atîta timp cît îi trebuia fulgerului să spintece bolta cerului cu săgeata frîntă a luminii sale. Fata era amețită de toate. Știa ce se petrecuse cu ea, dar acum nu mai știa ce se petrece. Omul ce o privea stăruitor o întrebă ceva și

aștepta nedumerit; iar ea nu-i dăduse încă răspuns. Și într-un târziu, făcînd o efortare îngăimă:

— Am fost răpiți de acești sălbatici, seniore, desigur ca să fim răscumpărați în schimbul multor pungi cu aur. Dar, mai întîi, lăsați-mă să vă mulțumesc din suflet pentru ajutorul dat! Nu știu cum am să vă pot fi recunoscătoare!

— O, domniță, nu mi-am făcut decît datoria. Și că v-am cunoscut este pentru mine cea mai mare răsplată a faptei mele. Îngăduiți-mi să vă spun cine sînt: banul Vlad Măracine de la Craiova și dumnealor, tovarășii mei de oaste!

— Iar eu sînt, seniore, Maria de Valois din Francia, de la Paris. Călătoresc împreună cu fratele meu Charles de Valois, cu abatele Honoré, confesorul nostru, și doi prieteni de credință ai tatălui meu, care au primit să ne însoțească, spre a ne feri de primejdii. Dar, după cum vedeți... făcu ea surîzînd.

Cei patru bărbați străini se înclinară cu respect în fața banului, care spuse din nou:

— Mă iertați că sînt nevoit să vă întreb: cu ce prilej treceți prin țara noastră?

— Vă răspund tot eu, seniore, spuse Maria. „Toane de copii neascultători”, veți spune cînd veți afla. Am însoțit la Brașov pe o soră a părintelui nostru, care a rămas acolo, la un alt frate. Ne plac călătoriile mai mult ca orice pe lume. Caleașca noastră era bună și încăpătoare, iar drumul acesta ni se părea cum nu se poate mai ademenitor. La Brașov, cît am stat la unchiul nostru, serile, după-masă, rămîneam pînă târziu, povestind. Și într-una din aceste seri a venit vorba despre țara dumneavoastră, seniore, despre aceste frumoase și bogate ținuturi românești. Și am auzit povestindu-se intîmplări ca din basme. Ni s-a vorbit în cuvinte frumoase și alese despre stăpînitorul țării Basarab și despre faimoasa luptă care s-a dat acum cincisprezece ani la Posada. Și atunci, în mintea noastră tînără, înfierbîntată de povestirea acestei lupte vestite, s-a aprins dorința aprigă de a vedea locul bătăliei... și mai ales pe Basarab, voievodul țării, care s-a arătat un mare și neîntrecut ostaș.

Cei patru însoțitori încuviințară din cap, înclinându-se din nou cu respect și zîmbind. Banul Mărăcine răspunse surîzînd:

— Atunci să ne grăbim, domniță, căci ne așteaptă chiar fiul domnului Basarab, măria-sa Nicolae-Alexandru vodă. Pînă la Cetatea de Argeș veți avea vreme să-mi povestiți tot ce ați mai întîmpinat.

Și, schimbîndu-și glasul, banul Mărăcine strigă cu asprime, uitîndu-se crunt la tătari:

— Iar pe tătarii aceștia legați-i acum cîte unul, puneți-i pe caii lor și privegheați-i pînă la cetate! Avem de vorbit cu ei pe-ndelete.

CAPITOLUL II

Aflăm cum fulgerător se înfiripă o mare și mistuitoare dragoste, ce va întâmpina greutăți și al cărei sfârșit nu poate fi bănuit încă.

Într-adevăr, îndată ce sosiră la Curtea de Argeș, după ce oștenii se înfățișară lui Basarab vodă, cel dintii lucru făcut de acesta fu să-i cerceteze îndeaproape pe tătarii prinși cu tilhăria în pădure. Aducîndu-i legați și sub puternică pază înaintea sa, Basarab vodă le grăi:

— Dacă țineți la viața voastră, spuneți-mi de ce ați pătruns în țară, cîți ca voi au mai făcut aceasta și pe unde se află acum?

Tătarii își plecară capetele, fără să rostească un cuvînt. Voievodul vorbi mai departe liniștit:

— Pentru încălcarea hotarelor și răpirea făptuită vi se cade moartea. Dar vă puteți scăpa viața, dacă-mi spuneți ce v-am cerut, pînă nu va fi prea tîrziu!

Nici de astă dată nu se auzi nici o vorbă. Atunci Basarab ridică dreapta și rosti apăsător:

— Călăul să-și facă datoria!

Oștenii de pază îi împinseră pe tătari spre ieșire, cînd aceștia strigară cu toți deodată:

— Vorbim, măria-ta!

La fel de liniștit ca și pînă acum, Basarab grăi:

— Să spună maimarele vostru!

— Luminăția ta, începui cel mai bătrîn dintre tătari, este drept că au intrat în Țara Românească dintr-ai noștri acum puțini în iscoadă; dar, la hotare, stau strînse oști care vor să intre deodată prin mai multe părți, după obicei, ca să jefuiască!

— Aha, făcu vodă, mușcîndu-și mustața. Să cătăm deci a le întîmpina și a le da învățătura cuvenită, așa cum am mai dat-o cîndva și altora, care s-au cumînțit apoi. Și dincotro li-e pornitul?

— Dinspre gurile Dunării, doamne!

— Să-i ducă la păstrare sub strașnică pază, hotărî Basarab asupra prinșilor.

Îndată după scoaterea tătarilor din sală, vodă vorbi oștenilor săi de nădejde:

— Iubiții și bunii mei prieteni de oaste, învățătura mea de la viață și simțul meu îmi spun că nu poate fi prea mare pricină de îngrijorare. Le vom ieși totuși tătarilor înainte pe drumuri care să meargă spre Mare. Deci grijiți să se dea sfară-n țară, ca oamenii să fie pregătiți de luptă. Căci mai bine să se îngrijoreze și nimica să nu se întîmple, decît să fie primejdie fără de pregătire.

Pentru întia oară în viața lui, banul Mărăcine aștepta cu mare și abia stăpînită nerăbdare să se sfîrșească sfatul cu vodă. Mergea acum pe ulițele cetății așa de repede, încît parcă fugea. Voia să ajungă cît mai curînd la biserica papistașă Sîn Nicoară, unde slujea fostul său învățător întru limba frîncească, părintele Antonius. Dar de data aceasta nu atîta pentru fața sfinției sale, cît pentru oaspeții pe care-i adăpostise în acea seară călduța și senină de noiembrie cuviosul abate. Sosit în fața porții grele de stejar, ținuită în fier pe de margini, banul stătu cîteva clipite, ca să-și astîmpere bătăile prea repezi ale inimii, își umezi buzele uscate și bătu ușurel cu ciocanul ce atîrna nepăsător la graba și neliniștea sa. Părintele Ambrozius, chelarul bisericii, îl recunoscuse și-l pofti cu adîncă plecăciune înăuntru. Cînd banul deschise ușa încăperii în care știa că-l găsește pe părintele Antonius, acesta se afla la masă cu cei cinci oaspeți.

— Bucuroși de alți oaspeți, părinte Antonius? îl întrebă banul în românește.

— Te așteptam toți cu multă nerăbdare, răspunse Antonius tot în limba țării; dar, mai mult decît toți, preaiubita noastră fiică sufletească Maria de Valois.

Fata, auzindu-și numele, bănuie că s-a spus și se îmbujora toată; dar și în obrajii banului se suiră flăcări. Și Maria îndrăzni:

— Pînă cînd voi avea prilejul să învăț această frumoasă limbă românească, vă rog să vorbiți așa, ca să pot pricepe și eu ce spuneți.

— Iertare, domniță, rosti de astă dată în limba frîncească banul, e vina mea că am început vorba în românește.

— Bane, continuă Antonius, fii bun, rogu-te, și așază-te în capul mesei, care, după cum vezi, își are scaunul gol și te așteaptă. Banul Mărăcine se așeză mulțumit și îmbrățișă cu o repede privire întreaga încăpere luminată de sfeșnice mari de argint și lumînări de ceară. Apoi își opri ochii asupra fetei care-i plecă pe ai ei clipind des, fără să știe ce să spună. Dar îi veni într-ajutor abatele Antonius, umplîndu-i o cupă cu vin rubiniu și grăind:

— Bane, cinstește-ne vinul, carele nu știu dacă-l întrece pe al domniei-tale, dar cred că este la fel de bun și — făcu el cu adînci înțelesuri — îmbietor la vorbă!

Mărăcine prinse cupa de argint, o ridică înspre Maria de Valois și spuse cu glas cald, învăluitor:

— În sănătatea domniței Maria și a tovarășilor săi de călătorie!

La un semn al părintelui, tuspatriu bărbații se ridicară și veniră să ciocnească cu banul. Iar acesta, la rîndul său, se îndreptă cu pocalul în mînă spre fată. Dar Maria își lăsă cupa pe masă și, ridicîndu-se în picioare, ieși întru întîmpinarea banului, care, cu pocalul întins, se găsea în mare încurcătură, căci nu știa ce să facă.

— De ce ai lăsat cupa, domniță Maria? Oare să înțeleg că nu dorești să ciocnești cu mine?

Pe obrazul fetei înfloriră două gropițe într-un surîs plin de farmec:

— Nu, bane! Și luîndu-i cupa din mîină și o duse la buze, sorbind și apoi o întinse din nou lui Mărăcine, care, cuprins de o neașteptată fericire, o dădu repede peste cap dintr-o dată, în rîsetele binevoitoare ale celor de la masă.

— Adînc grăitoare fapta Mariei! ținu să-și spună părerea abatele. Asemenea ritualuri se îndeplinesc numai în anumite împrejurări binecuvîntate.

De data aceasta însă, Mărăcine îi dădu răspunsul grabnic:

— Dar și această împrejurare este blagoslovită, cinstite părinte Antonius.

— Întocmai aceleași vorbe voiam să le spun și eu! adăugă zîmbind Maria.

Dar abatele băgase de seamă că banul Mărăcine este frămîntat de neliniște.

— Bane, simt că nu ești la largul durnitale, cum se spune. Ce s-a întîmplat?

— Părinte, s-ar putea ca mîine dis-de-dimineată să plec din Curtea de Argeș.

Un murmur de tristețe și dezamăgire se auzi în încăperea liniștită și ochii Mariei se umeziră de mîhnire. Banul spuse mai departe:

— Și am a-ți face, cinstite părinte, o mare și călduroasă rugămintă: cît voi lipsi eu, te rog din suflet să le fii cinstită gazdă acestor aleși și preaiubiți oaspeți, să nu ducă lipsă de nimic și la a mea întoarcere, voi face toate cele de cuviință.

— Se va îndeplini totul după voia durnitale, bane, răspunse Antonius.

— Și-acum, grăi banul, vă rog îngăduiți-mi să stau de vorbă între patru ochi cu domnița Maria! Și întinse mîna, prinzind-o pe a fetei care și pornise spre el cu blîndețe, toată numai un zîmbet, ca și cum l-ar fi cunoscut și îndrăgit de ani de zile.

De data aceasta, bătrînul vodă Basarab, pentru întîia oara în domnia sa, nu mai plecă la război. Anii mulți și grei ce trecuseră peste capul său albit, precum și metehnele ce-i rămăseseră în urma rănilor primita în luptele de demult îl împiedicau.

— Dar merg feciorii mei, avîndu-i în frunte pe Nicolae-Alexandru vodă și pe banul Vlad Mărăcine! grăi Basarab rîzînd.

— Toți la un loc nu facem cît Basarab vodă singur, cînd era în zaua măriei-sale! îi luă vorba din gură banul Mărăcine.

— Nici pomul bătrîn nu mai dă spre sfîrșitul vieții sale roade ca în tinerețe. Vorba din bătrîni: „Viața omului, ca și a pomului”. Eu ce am avut să vă spun, feții mei, v-am spus. Tătarii sînt viteji și vicleni, să știți. Și cum v-o mai lumina Dumnezeu.

Toamna aceluia an părea o vară prelungită în neștire. Vremea caldă și prietenoasă nu cerea încă straie grele și oștenii se mișcau în toată voia. Copacii își păstrasera bogăția de frunze, numai că verdele pălise sau ruginise, iar vîntul parcă aștepta o poruncă ce întîrzia să sosească, spre a porni să-și abată grozava tărie printre crengi și să alunge foile veștede, care întocmai unor păsări desprinse din basme nu știau să zboare decît de sus în jos spre pămînt. În drumul lor, oștile românești nu întîmpinară nici picior de tătar. De abia în Dobrogea, spre miazănoapte, aproape de începutul gurilor Dunării afluă știri despre acești cotropitori puși pe omoruri și prădăciuni. Călărașii înaintau ușor în pas domol ca de recunoaștere.,

— Avurăm parte de vreme bună pînă acum, începu banul Vlad Mărăcine vorba.

La care măria-sa Nicolae-Alexandru răspunse:

— De ar mai tine așa încă pe cît a fost de cînd am pornit la drum, ar fi bine. Dar cred că de-acum încolo începe greul.

— Tătarii și-au lăsat semnele trecerii. Sate pîrjolate, puțuri spurcate cu mortăciuni și otravă... și pustiul în urma lor, grăi mai departe banul.

Iar voievodul îi răspunse, înăbușîndu-și un oftat:

— O neliniște, ce m-a cuprins și parcă-mi apasă sufletul, vrea să-mi dea de veste că nu peste multă vreme ne vom ciocni cu ei. Deci să fim cu mare luare-aminte la cel mai mic semn, la cel mai neînsemnat zgomot.

Și, ridicînd dreapta, opri convoiul și spuse:

— Voi, cei zece călărași din dreapta, faceți calea-n-toarsă, dați ocol satelor și pădurilor din împrejurimi și veniți să ne spuneți ce ați găsit, iar noi vom merge în același pas domol, așa că ne puteți ușor ajunge din urmă.

Dar iată că hăt, departe, în fundul drumului pe care mergeau, se ivi ceva ca un nor negru ce înainta fără prea mare grabă. Oștenii români se opriră din nou și Nicolae-Alexandru vodă grăi cu nedumerire:

— Ce-ar putea să fie acel nor care se mișcă într-acoace, bane? Tătarii cumva?!

— N-aș crede, măria-ta, răspunse Mărăcine, după ce scrută zarea cu privirea sa ageră. Prea vin încet. Și apoi ce se vede, nu pare a fi pe cai. Tătarii nu vin decît călare și nu descălecă decît la mare impas!

— Așa-i! Atunci?

— Eu zic să fim gata de luptă totuși și să pornim în goană către norul care se vede. Că pînă ajungem în apropiere s-o desluși ce este și atunci om vedea ce avem de făcut.

Și, după sfatul banului Mărăcine, porniră în trap cu săbiile scoase. Dar, apropiindu-se, care nu fu mirarea lor să vadă că norul se destramă în pîlcuri de români în cămașă și în izmene cu coase, securi, seceri și toporiști, cu părul vîlvoi și aprinși la față de o aprigă mînie.

— Încotro, oameni buni? întrebă voievodul.

— După tătari, boierule! răspunse acela ce părea căpetenia lor.

— Ca și noi! Acu' e vorba: unde sînt tătarii? La răsărit, încotro mergem noi, sau la apus, unde ați pornit voi?

— S-au revărsat puhoi peste tot, boierule, da' stau ascunși și ies la jaf cînd le vine bine, mai mult noaptea. Da' noi am aflat că sînt în mare mulțime taman în locurile dinspre care veniți domniile-voastre.

— De-i așa, să ne așteptăm oamenii trimiși în iscoadă. Descălecați, copiii mei, dar fiți gata cu pala în mână!

Abia spre seară se întoarseră cei zece călăreți, avînd unul mai mult cu ei.

— Ce-i cu omul acesta, după straie român, dar după înfățișare tătar? întrebă Nicolae-Alexandru vodă cu uimire.

— Măria-ta, au fost trei, dar cu ăilalți doi, neînțelegîndu-ne, i-am trimis pe ceea lume și l-am păstrat pe acesta, care-i mai de Doamne-ajută ceva! Tustrei erau îmbrăcați cu straie românești, crezînd că au să ne înșele. Dar chipul lor i-a trădat

— Ce ați aflat de la ei?

— Numai de la ăsta, măria-ta! I-am făgăduit viața și ne-a spus tot după ce i-am tăiat pe ăilalți în fața sa. L-am luat cu noi, că de nu s-or adevveri cele spuse de el, îl trimitem pe loc să le țină de urît celor doi!

— Și ce-a spus?

— Că tătarii se află strînși toți în tabără dincoace de gurile Dunării, lîngă Tulcea. Sînt puși pe jaf și ce strîng trimit peste hotare. Acu' va să se lase în ținuturile de lîngă Dunărea Veche, după cum spune prinsul nostru, ca să prade ce a mai rămas de prădat.

— Și-acum unde se află vrăjmașii?

— Ne duce el într-acolo, măria-ta!

— Să pornim dară, că destul ne-am odihnit!

Oastea română se adăposti în spatele unor movile de piatră, acoperite de tufe și arbori pitici. În față se întindea cîmpia pînă în depărtări, arsă de soarele toamnei încă în putere. Dar pe ea, afară de doi-trei salcîmi răzleți, nimic. Deodată liniștea ce stăpînea ținutul, care părea pustiu, se sparse de tropotul îndepărtat al unor cai iuți, de credeai că cineva bate darabana pe pămînt cu o mie de degete odată. Și banul Mărăcine, cuprins de un fior ce făcuse să-i zvîcnească mai repede inima-i vitează, dornică de lupte, strigă:

— Vin tătarii!

— Vină sănătoși! îi răspunse vodă Nicolae-Alexandru îmbucurat, că știu că n-or să mai plece la fel. Apoi întorcîndu-se către ostași le strigă: Fiți gata, copii! Scutul și spada; numai ochi; caii cu pintenii-n burtă și nu uitați ce v-am spus! De asta atîrnă izbînda noastră. Doamne ajută!

Și abia isprăvi vodă, că oștenii români văzură în zare un nou raș ce venea de astă dată vijelios spre movile, mărindu-se uimitor, pe măsură ce înainta. Iar la cîteva sute de pași îi văzură pe tătari gonind pe caii lor mărunți și iuți și-i auziră răcnind îndemnuri de luptă.

— Bane, abia mai avu timp să strige Nicolae-Alexandru, domnia-ta iei aripa stîngă, iar eu pe cea dreaptă! Fiți gata, copii, caii încordați! Iată-i, hai-daaați!...

Și cînd tătarii se găsiră la numai treizeci de pași, de i-ar fi prăbușit în ciocnire pe cei aflați în calea lor, brusc oastea română se despică în două și ceata tătarilor se lovi cumplit, spărgîndu-se de movilele stîncose într-un vaier înfiorător. Caii căzură unii peste alții, frîngîndu-și picioarele subțiri și prinzîndu-i pe călăreți sub ei. Și atunci românii, cu strigăte de biruință, se năpustiră asupra lor, trecîndu-i prin ascuțișul săbiilor ce nu aveau odihnă.

— Pe ei, copii! se auziră românii. Unul să nu scape! Să nu mai cuteze a călca pămîntul românesc!

Dar și tătarii erau sprinteni și plini de îndrăzneală. Cei scăpați, neatinși din învălmășeala cailor, săriră cu agerime, se strînseră cu o nemaipomenită iuțeală unul lîngă altul, cu iataganul în mînă, și dîndu-se toți ca unul deodată la cîteva pași înapoi, cu urlete îngrozitoare de mînie, săriră pe români. Și atunci se văzu în această ciocnire cu tătarii ceva ce nici românii și nici dușmanii acestora nu mai văzuseră.

Ca din senin, parcă țișnind din pămînt, se ivi o arătare mătăhăloasă, un uriaș cu părul vîlvoi și cu ochii holbați de furie, purtînd cu amîndouă mîinile pe deasupra capului o măciucă pe măsura lui, pe care, învîrtind-o cu o iuțeală uimitoare, intra în mijlocul tătarilor ca într-o apă, spărgîndu-le ceata și culcîndu-i la pămînt în cîteva clipite ca secerați.

— Uraaa, Măciucă, trage-i, Măciucă!

Dușmanii rămași în picioare o rupseră la fugă, îngroziți ca de o minune. Dar cu Măciucă nu era de glumit. Pe cît de mare la trup, pe atît de sprinten era la fugă. Din cîtiva pași îi ajunse și-i doborî și pe cei rămași, care nu se mai ridicară de la pămînt în vecii vecilor. Cîtiva tătari scăpară pe caii lor repezi și o rupseră la fugă înapoi cu spaimă în oase pentru toată viața, avînd ce să-i povestească hanului după această nemaipomenită luptă cu românii.

Dar iată că zilele s-au înșiruit mai multe decît se așteptau războinicii. Luptele mărunte de harță ce au urmat și alungarea peste hotar a cotropitorilor le-a răpit multă vreme. Și cînd au cătat încrustările pe răboj, au băgat de seamă că se află în preajma Crăciunului. Dacă nu dădeau zor cu întoarcerea, sfînta sărbătoare i-ar fi putut prinde pe drum. Iar cînd oștile intrară în cetatea de scaun, le întîmpinară colindătorii care umpleau ulițele cu larma lor veselă. Zăpada se așternuse din gros. Tot mai ningeă încă, bogat, cu fulgi mari cît floarea de cais; și se stîrnise taman acum un pui de viscol ce o spulbera în fața cailor, care începură să strănute zgomotos. Banul Mărăcine mergea pe calul său negru ca smoala, țintat cu stea albă în frunte, cu botul și urechile albe și cu dreptul din față pintenog. Era mai nerăbdător ca niciodată să ajungă la vodă, ca apoi să se repeadă la biserica Sîn Nicoară. Se afla în stînga lui Nicolae-Alexandru vodă, care călărea un roib cu părul luciu, de ai fi zis că-i dat cu cine știe ce unsori rare. Avea măria-sa chef de vorbă și nu-și putea lămuri de ce banul este atît de tăcut în această seară, cînd toată suflarea trebuia să fie veselă și pusă pe petrecere, mai cu seamă că luptele se sfîrșiseră cu bine.

— Bane, mi-a plăcut mai mult ca niciodată Măciucă al domniei-tale.

— Și mie, măria-ta, încuviință banul. A voit să ne arate ce poate și ce nu ne-a putut arăta la Posada!

— Și de n-aș ști că-l socotești ca pe un frate bun, mai că ți l-aș cere pentru curtea mea!

Aci Mărăcine tresări din toropeală;

— Măria-ta, zise el, ar fi ca și cînd mi-ai lua mîna dreaptă.

Vodă Nicolae-Alexandru rîse subțire:

— Asta-i, bane, ca și cînd mi-ai spune că Răduțu, fratele de lapte al domniei-tale, ți-e stînga!

— Mai așa, mărite stăpîne! rîse de astă dată și banul.

— Of, bine că am ajuns acasă! Iată, straja ne așteaptă cu porțile deschise.

Nicolae-Alexandru vodă, înălțîndu-se drept în scări, strigă cu voce tunătoare:

— Bine v-am găsit, flăcăi!

— Să trăiești, măria-ta! țișni din zeci de glasuri urarea oștenilor.

Dar, ca la o poruncă neauzită, oastea nou sosită își îndreptă privirile spre palatul domnesc. Vodă Basarab bătrînul îi privea din pridvor cu bunătate părintească și-i aștepta cu nerăbdarea lui dintotdeauna. Și atunci toți, ca la aceeași poruncă, izbucniră într-o urare caldă, ce le venea din adîncul sufletului pentru bărbatul care le ridicase țara la cinstea de care se bucura acum:

— Să trăiești întru mulți ani, măria-ta!

Sosit în mare grabă la biserica Sîn Nicoară, banul Mărăcine nu mai trebui să-și piardă vremea bătînd în poartă și așteptînd să i se deschidă. Porțile erau date de perete și biserica deschisă pentru slujba de seară. Din tindă, Vlad aruncă o privire în sfîntul lăcaș, crezînd că o va vedea pe aceea pe care sufletul său o dorea cu atîta putere în acele clipe, dar biserica era goală.

„Așadar, toți se află încă în casa părintelui Antonius”, cugetă banul și, din cîțiva pași, fu la ușă, ciocăni și o deschise fără să mai aștepte a fi poftit de nimeni.

În încăpere însă nu se aflau decît abatele și părintele Ambrozius Chelarul.

— Plecăciune, cuvioși părinți! îngîină banul. Și bine v-am găsit

— Bine-ai venit, bane, îi răspunse Antonius după vreme îndelungată foarte.

— Războiul știi când începe, părinte, dar când sfârșește niciodată. Dar unde-s oaspeții sfinției-tale?

Antonius dădu din cap cu amărăriune, oftă și spuse în șoaptă, de parcă ar fi rostit o mare taină:

— Cred că au sosit de mult în Francial!

Banul rămase ca trăsnit. De abia putu să rostească cu glasul răgușit și sugrumat de supărare:

— Cum așa? Când au plecat? Și de ce au plecat?

— O, fata n-are nici o vină! Dacă ar fi fost după ea, te-ar fi așteptat pînă-n veac! Dar, după ce au trecut trei săptămîni de la plecarea domniei-tale, fratele ei a dat semne de nerăbdare și a spus întocmai ce spuseși odinioară domnia-ta, bane: „La război știi când pornești, dar când te întorci niciodată. Luptele acestea cu tătarii pot dura și un an. Ai noștri ne așteaptă îngrijorați, iar noi zăcem pe aici, fără de nici un rost!” Așa a vorbit Charles de Valois, iar ceilalți i-au ținut hangul. Fata s-a împotrivit din răspuțeri sărmana; ea ar fi voit să rămîină singură aici și să te aștepte. Dar ei au luat-o cu de-a sila.

— Ah, părinte, părinte, se căină banul rănit în suflet, cu de-a sila trebuia s-o ții sfînția-ta și să mi-o păstrezi, așa precum te-am rugat din inimă cînd ți-am încredințat-o.

— Ești nedrept cu ea, o judeci cu mare greșeală, bane, să știi! Fata nu putea face nimic.

— De ce?

— Pentru că cei patru însoțitori ai ei, dîndu-și seama că Maria are gînduri de fugă, au legat-o și au ținut-o închisă în casă pînă în ziua plecării!

— Ah, de l-aș avea în mîină pe acest Charles de Valois, l-aș strivi ca pe un șarpe veninos ce este!

— Liniștește-te, bane! Bea, te rog, această licoare gălbuie. Așa, și gîndește-te că în viață ne așteaptă multe împrejurări bune sau rele, la care

nici n-am visat vreodată; iar ele sosesc atunci cînd ne așteptăm mai puțin! Dar acestea vin pe rînd: cînd rele, cînd bune! Eu sînt încredințat că nu se poate, după această grea încercare prin care a trecut și trece încă sufletul domniei-tale, să nu se ivească și împrejurarea cea bună care să-ți îmbucureze inima, făcîndu-te să uiți toată amara supărare de astăzi.

CAPITOLUL III

În care lucrurile par a se îmbunătăți întrucîtva născînd nădejdi în sufletul banului Mărăcine.

Primăvara anului 1346 părea că se înstăpînise de-a binelea în Țara Românească. Luna lui Mărțișor venise cu zile zbîrlite nu numai cît ținuseră babele, dar chiar și spre sfîrșitul ei.

Dar Prier, care era la mijlocul primăverii, se arătase cu soare puternic și totuși dulce; pomii, dezgoliți pînă mai ieri, primiseră deodată podoabă albă, ca prin farmec, peste noapte, de parcă s-ar fi scuturat deasupra lor tot omătul unei ierni darnice peste fire. Berzele se așezaseră temeinic la casele din anii trecuți, ca și rîndunelele, care-și făceau acum de lucru pe la cuiburi, astupînd cu dibăcie crăpăturile sau durîndu-și alte adăposturi noi în cea mai mare grabă. Liniștea domnea pretutindeni în Țara Oltului, și oamenii harnici începuseră să se pregătească de muncile ce-i așteptau: pe ogoare și în grădini, în livezi și în păduri. În dimineața aceea călduță cu cer senin, fără un fir de nouraș și fără o adiere, banul Mărăcine coborî cu pași rari scara înaltei sale cule din Craiova și se duse de-a dreptul în grădina din spatele casei. Ochii i se bucurau adînc de priveliștea ce i se înfățișa: cireșii parcă erau niște mirese uriașe de basm ce ședeau șăgalnic într-un picior, oprite astfel parcă într-o horă mare de un vrăjitor poznaș. Iar zumzetul albinelor, pornite din revărsatul zorilor în colindă, îi sfîrîiau adormitor pe la urechi, îmbiindu-l la visare. Se opri sub cel mai bătrîn cireș sădit chiar de el, acolo, în anii copilăriei, și respirînd cu nesaț mireasma suavă a florilor cugetă: „Doamne, cîtă frumusețe e în această lume... și cum trecem pe lîngă ea, de multe ori fără a o lua în seamă! Și la fiecare curgere de vreme din an găsești alte și alte

frumuseți și bogății, și toate sînt în continuă schimbare, doar frumusețea e veșnică, nepieritoare!” Dar din toropeala ce părea să-l copleșească, iată că-l trezi un glas cunoscut, prietenos:

— Bună dimineața, cinstite bane!

— Ehei, vezi, și nu-ți vine să crezi! Sărutăm dreapta sfinției-tale, părinte Antonius! Dar ce vînt te-a suflat de la Curtea de Argeș la Craiova în miez de primăvară?

— Vînt bun, bane! Și a venit cu adierea sa tare de departe... Tocmai din Francia!

Banul Mărăcine se încruntă o clipă și îndată veni mai aproape de preot:

— Ce vrei să spui, părinte?

— Vești de la Paris, bane!

Mărăcine își duse brusc mîna la inimă, ca și cum ar fi voit să-și potolească bătăile prea repezi..?

— De la ea?

— Ca și de la ea! De la fratele ei!

— Îndrăznește acest răuvoitor al meu să-mi trimită vești? Ce mai vrea oare acest om, pe care eu l-am privit cîndva ca pe un iubit cumnat?

— Citește, bane, ce-ți scrie Charles de Valois, rudă îndeaproape cu regele Filip al VI-lea al Franciei.

Și banul Mărăcine citi cu glas tare și cu adîncă uimire:

„Prea respectate seniore bane, Vlad Mărăcine,

În curgerea vremii, cît am stat la Curtea de Argeș, pe cînd senioria ta erai la luptă cu tătarii, am aflat multe lucruri de bine despre Țara Românească, despre vitejia și îndrăzneala românilor în luptele ce le-au dat cu vrăjmașii și mai cu seamă despre neasemuita vitejie a domniei-tale și a oamenilor ce-ți sînt îndeaproape prieteni. Preaiubita noastră țară Francia se găsește de o vreme la mare și greu impas din pricina anglilor care au cotropit-o și vor să-i răpească bunul cel mai de preț al unui popor: libertatea.

Francia nu mai poate face față luptelor fără ajutor dinafară. Mulți din multe țări ne-au sărit întru ajutorare, dar avem nevoie de și mai mulți. Te rugăm ca pe un adevărat și iubit frate, bane, să ne întinzi puternica domniei-tale mână de ajutor, luptînd alături de noi pentru libertatea Franciei noastre prea iubite. Cîndva s-ar putea să-i venim și noi în ajutor țării domniei-tale de va avea vreodată nevoie de ajutorul nostru!

În împrejurarea că vei privi cu bunăvoință rugămintea noastră, părintele Antonius îți va da toate lămuririle ce le vei cere.

Rămîn al domniei-tale, ca un adevărat și bun frate,

Charles de Valois”.

— Ei, ce spui, bane, de această scrisoare? întrebă Antonius pe Mărăcine, care rămăsese pe gînduri și își pierduse privirea în fundul zării albastre, fără să vadă nimic însă.

Scrisoarea lui Charles de Valois îi răscolise sufletul și-i deschisese rana ce i se păruse vindecată.

Își întoarse ochii pătrunzători către preot și spuse într-un tîrziu!

— De Maria de ce nu pomenește nimic, părinte? Și ea de ce oare n-a folosit acest minunat prilej pentru a-mi trimite o știre cît de mică, două-trei vorbe acolo, măcar?

Antonius zîmbi cu înțelegere, oftă și dete răspunsul:

— Dacă te poștește în Francia, bane, se cheamă că o vei vedea și pe Maria și vei putea sta de vorbă cu ea nestingherit și îndelung.

Banul rămase o vreme pe gînduri și întrebă:

— Cine ți-a adus această scrisoare?

— Au venit alaltăieri doi oameni de la Paris trimiși de Charles de Valois la mine, la Sîn Nicoară, ca din partea episcopului, chipurile, cu treburi bisericești. Ei știu mai multe decît e scris pe sulul de vițel, dar ți le vor spune prin viu grai. Întrebarea este dacă primești să le dai ajutorul cerut sau nu.

— Dar mai încape vorbă, părinte? Cînd a dat înapoi vreun român de la o astfel de treabă, că doar ne cunoști de zeci de ani. Numai că aici nu pot hotărî eu, de unul singur, ci e nevoie de încuviințarea măriei-sale, Basarab Vodă. Însă eu voi veni la Curtea de Argeș cu oamenii mei de nădejde, pregătit ca de plecare pentru un drum lung.

Mare fu uimirea și bucuria banului Mărăcine cînd sosi la Curtea de Argeș și văzu că unul din cei doi oameni veniți în solie era părintele Honoré, însoțitorul Mariei de acum un an. Zîbind cu plăcere, Vlad întreabă nerăbdător:

— Ce face domnița Maria de Valois, părinte Honoré?

— Vă așteaptă cu mare nerăbdare în Francia, banel!

— Așa să fie? se bucură Mărăcine. Dar despre asta vom sta de vorbă pe îndelete mai tîrziu. Acum să purcedem la treabă! Înainte de a da ochii cu măria-sa Basarab vodă voi să știu cu de-amănuntul tot ce am a-i spune și a-i cere. Așa că, cinstiți soli ai lui Charles de Valois, vă ascult!

Părintele Honoré îi grăi cu glasul scăzut:

— Povestea războiului pustiitor pentru noi dintre regii Franciei și ai Angliei este veche și lungă. Filip al IV-lea cel Frumos, fostul nostru rege, murind destul de tînăr în 1314, îl lăsă moștenitor pe cel dintîi fiu al său, Ludovic al X-lea, care muri la numai doi ani de domnie, fără să aibă urmași de parte bărbătească. A lăsat o fată. Atunci fratele lui Ludovic, deci al doilea fiu al lui Filip, numit tot Filip, a făcut în grabă o adunare din cei mai de seamă nobili și clerici ai țării, hotărînd că în Francia o femeie nu se poate urca pe tron. Și bineînțeles că s-a urcat el sub numele de Filip al V-lea. Dar iată că și acesta a avut parte de domnie scurtă, murind după șase ani, fără să aibă nici el moștenitori bărbați. Acum a venit rîndul celui de al treilea fiu al lui Filip al IV-lea cel Frumos, adică al treilea frate mai mic al celorlalți doi regi. Acesta se numea Charles și semăna cu taică-său, de aceea i-au spus și lui „cel frumos”. Aici, părintele Honoré se opri o clipă, oftă adînc și continuă: E, dar se vede că un blestem groaznic căzuse pe urmașii lui Filip al IV-lea cel Frumos, că și

acest ultim rege Charles muri în scurtă vreme, fără moștenitori de parte bărbătească. Acum totul se arăta foarte încurcat pentru tronul văduv al Franciei. Pe cine să aleagă de urmaș al lui Filip al IV-lea cel Frumos și al fiilor acestuia? De la Filip cel Frumos mai rămăsese numai o fiică, Isabela, acum regina Angliei și mama regelui Eduard al III-lea de astăzi al Angliei, care poartă în vine sînge de francez. Încîntătoarea regină Isabela n-a moștenit de la tatăl său, fostul rege Filip cel Frumos, numai înfățișarea atrăgătoare, ci și unele din apucăturile acestuia. Dacă regele Eduard al II-lea al Angliei ar fi știut pe cine ia lîngă el pe tron s-ar fi cutremurat și s-ar fi lepădat ca de satana, căci soția lui, Dumnezeu știe pentru care pricină, l-a ajutat din toate puterile pe bietul ei soț să se ducă pe lumea cealaltă cît mai degrabă, dîndu-i să bea otravă.

— Ce-i drept, cinstită familie de regi! se miră banul Mărăcine. Și acum?

— Isabela, în urma hotărîrii luate de adunare, nu poate domni în Francia. Dar tînărul rege Eduard al III-lea, fiul ei, socotește că e dreptul lui să fie în același timp și regele Angliei și al Franciei. În vremea aceasta, adunarea franceză de nobili și clerici a încredințat coroana Franciei bravului nostru rege, Filip al VI-lea de Valois, supranumit cel îndrăzneț, vărul bun al lui Filip al IV-lea cel Frumos și unchiul lui Eduard al III-lea al Angliei, socotind pe bună dreptate că Isabela, neavînd drept la tronul Franciei, nici nu poate să i-l dea fiului ei, Eduard al III-lea. Și de aici toată dihonია. Eduard al III-lea al Angliei, pe jumătate francez, mai este și vasalul regelui Filip al VI-lea de Valois al Franciei prin pămînturile ce le stăpînește în țara noastră. El însă, furios la culme că nu a fost ales rege în Francia, a început războiul, spre a-l alunga pe Filip, unchiul său, și a-i lua tronul.

— Și a pătruns în Francia? întrebă banul Mărăcine.

— Da. A fost mult ajutat și de trădarea unor nobili de-ai noștri, care nădăjduiau să tragă foloase mai mari dacă Eduard al Angliei va ajunge rege și în Francia.

— Am înțeles, părinte, totul. Așteaptă aici! Mă duc la vodă Basarab.

— Cîți ostași te gîndești, bane, să iei, dacă mi-e îngăduit să fac întrebarea?

— Cam la un sfert de mie. Altminteri ce ajutor i-aș putea da măriei-sale Filip? Dar de ce ai rămas pe gînduri, părinte Honoré? Ți se par puțini?

— Prea puțini pentru o oaste și prea mulți pentru o solie. Cum ne vom putea strecura prin țări străine și ce vom spune ca să fim crezuți că ne ducem pentru ce ne ducem?

— Este drept ce spui sfinția-ta. După ce am să-i cer lui vodă încuviințarea plecării, am să-i arăt și temerile noastre. Nu se poate să nu găsească măria-sa ceva care să ne vină în ajutor!

Și banul, ridicîndu-se, se îndreptă spre ușă, parcă mai ușor și mai sprinten ca niciodată. Dar cînd deschise ușa cum obișnuia, cu grabă, și ieși în tindă, fu cît pe-aci să se lovească de un călugăr ce se străduia să aprindă un sfeșnic din dreapta canatului ușii. La lumina lumînării, ce abia apucase să-și înalțe flacăra pîlpîind, banul Mărăcine zări un chip tînăr, bălai, cu ochii verzui, plini de sfiiciune. Călugărul grăi șoptit în latinește, de parcă ar fi rostit o rugăciune:

— Domnul cu voi!

— Bună seara! grăi apăsător banul cu atîta tărie, încît flacăra luminii șerpui ca bătută de vînt. Cine ești sfinția-ta, părințele? Că nu te-am mai văzut pe-aci?

Înainte însă de a veni răspunsul celui întreat, ușa se deschise și în pragul ei se ivi părintele Antonius, care dete grăbit lămuriri banului.

— E fratele Pietro, nou la noi în ascultare! E italian de neam, dar a trăit mai mult la mănăstirile din Ungaria!

— Aha! dădu din cap banul și adăugă cu două înțelesuri: Apoi, dacă nu știe încă românește, cred că are să învețe repede, că limbile noastre se aseamănă foarte! și ieși în mare grabă.

Basarab vodă ascultase tot ce-i spusese banul Mărăcine, fără a-l întrerupe o clipită măcar. Acum privea pe fereastră și nu spunea nimic.

Banul, cu inima strînsă de grijă că vodă nu-i va da învoiala cerută, își frămîntă căciula în mîină, pînă-i căzu pana verde de cocoș sălbatic.

Într-un tîrziu, bătrînul voievod grăi tărăgănat:

— Cred, Vlade, că de-ar fi trăit taică-tău, preaiubitul meu sfetnic, Radu Mărăcine...

— S-ar fi învoit să plec, măria-ta! îndrăzni banul să-i ia repede vorba din gură.

— Taman asta voiam să spun și eu! rîse Basarab.

— Să trăiești, mărite stăpîne! strigă banul vesel, mai tare decît s-ar fi cuvenit

— Dacă mi se cere un ajutor din partea unor rubedenii îndepărtate, și-l putem da, apoi nu se cade a le lipsi pe aceste rude de ce ne cer. Întrebarea este numai dacă-l putem da.

— Cu prisosință, luminăția-ta! Să ne vedem noi acolo și apoi lasă-i pe dușmani pe mîina noastră!

— Bine ar fi, bane, să vă vedeți acolo! Mărăcine adăugă cu grijă:

— Tocmai aici e clenciul, măria-ta, asta-i tot ce ne pune pe gînduri. Să ne înveți, luminate stăpîne, cum s-o scoatem la capăt, ca să ajungem cu bine în Francia la regele Filip al VI-lea!

— Mai întîi de toate, începu Basarab vodă, să vă împărțiți și să mergeți în cinci pîlcuri de cîte cincizeci de oameni risipiți, fiecare ceată pe alte căi, prin alte părți de țară. Eu am să chem diacul să vă facă pentru fiecare ceată cîte o carte către măria-sa Filip de Valois, precum că-l rog să-mi dea cu împrumut o sută de mii de galbeni pe timp de doi ani, fiindu-mi de mare trebuință neîntîrziat. Aceste cinci cărți bane, va să le păstrați ca pe ochii voștri din cap, că numai cine are carte are parte și la domnie, și la judecată, și peste hotarele țării sale, așa să știți!

— Da, măria-ta!

— Dacă vă va opri cineva cu sila pe undeva, arătați cărțile de la mine. Dar să nu vă semețiți și să nu puneți mîina pe pală decît la mare nevoie. Pe cît se

poate, să treceți nebăgați în seamă. Și nu uitați, la înapoiere, să-i cereți cărți de trecere și măriei-sale Filip!

— Am înțeles, luminate stăpîne!

— Cătați să aveți buni oameni de legătură în cetățile prin care veți trece și pe care le veți hotărî voi mai dinainte. Oameni de nădejde, care să se întîlnească între ei pentru știri și toți să țină legătura cu domnia-ta. Iar laolaltă să nu vă strîngeți decît la hotarul Franciei. Abia acolo veți putea răsufli în voie și veți putea merge toți împreună, nestingheriți de nimeni.

— Thiii, asta e, măria-ta, și necum altfel, strigă bucuros banul, învăluindu-l pe vodă într-o privire plină de respect și admirație.

Vodă ridică mîna:

— Să-ți ajute Cel de sus, așa precum îți doresc eu, și-om mai vorbi. Pînă atunci am a-ți mai da cîteva povețe pentru drum și mai cu seamă pentru lupta în care ai să te întreci cu angli. Vezi că apusenii au alt fel de a se lupta decît noi răsăritenii. Și tocmai aicea mi-e nădejdea de biruință, cu toate că sînteți puțini. Iată, dragul meu, ce cred eu că e bine să faceți! Și vodă Basarab, rotindu-și privirea ageră de jur împrejurul încăperii, începu să calce cu pași rari și să vorbească cu glas scăzut, ca de taină, cu toate că nu-i putea auzi nimeni.

În prima clipită, cînd măria-sa deschisese gura să vorbească, se auzi un răpăit de ploaie repede; ca un vuiet ușor venit grăbit dinspre munte. Un fulger scurt spintecă cerul, luminînd viu încăperea pentru o clipă și peste puțin se auzi un bubuit îndepărtat, ce stîrni ecouri în văi.

Amîndoi bărbații își încrucișară privirile, uitîndu-se apoi pe fereastră. Vodă spuse ca în vis:

— Auzi, Vlade, primul tunet din anul acesta! De-abia acum putem spune că a venit de-a binelea primăvara!

CAPITOLUL IV

În care aflăm întâmplări neașteptate, ce se ivesc în drumul călătorilor noștri, punîndu-le vitejia la grea încercare, și vedem cum, uneori, un brici tocit poate face mai mult decît o spadă bine ascuțită.

Rău ai făcut că nu m-ai întrebat și pe mine, măria-ta! Hai, doi popi, ai mai bătrîni, treacă-meargă, dar trei popi în aceeași ceată, zău așa, prea e de tot. Ce nevoie aveam și de tinerelul ăsta, abia pripășit pe la noi, Petre sau cum naiba îi zice?

Cel ce rostea cu atîta supărare vorbele acestea era uriașul Măciucă, dus de un cal cu greu aflat în cuprinsul țării pe măsura lui. Banul Mărăcine șopti, aplecîndu-se spre urechea tovarășului său:

— Ai încredere în mine, frate Măciucă! Doar știi că eu nu fac nimic fără rost. Tu cată numai să fii cu ochii în patru la tot ce se petrece, oricît de neînsemnat lucru ți s-ar părea. Căci din cele crezute de neluat în seamă se ivesc de multe ori cele mai mari primejdii.

După sfatul lui Basarab vodă, cele două sute cincizeci de voinici se împărțiră în cinci cete de cîte cincizeci, toți călări, avînd pe deasupra cîte încă zece cai necălăriți și cîte două care ușoare cu coviltire, în care își aveau păstrate, ferite de vedere, de-ale mîncării și mai cu seamă uneltele lor de luptă: spade bine ascuțite, arcuri, săgeți, ghioage și sulițe. Cei trei preoți, care făcuseră atîta necaz uriașului nostru, călăreau la mijlocul cetei și sporovăiau

de mama focului într-o limbă pe care numai banul o putea înțelege. Degeaba trăgea Măciucă cu urechea, doar o prinde ceva, nu pricepea o iotă. Cei doi bătrâni erau mai guralivi. Cel tânăr, Pietro, vorbea mai greu: mai mult tăcea și părea dus pe gânduri.

Înaintau prin ținuturile maghiare și pînă acum nu li se ivise în cale nici o piedică. Ajunseră nesupărați de nimeni pînă în apropierea Debreținului. Aici trebuiau să facă iarăși popas și să se întâlnească cu opt oameni de legătură ai celorlalte patru cete hotărîți la plecare, cîte doi de ceată. Ostașii banului erau plini de voie bună, și, ca să le treacă timpul mai repede, se țineau de glume. Măciucă se îndepărtase de banul Mărăcine și călărea în dreptul preoților papistași. Lîngă el mergea cu mîna stîngă în șold, vorbind vrute și nevrute, Calomfir, un flăcăiandru din Craiova, care se ținea așa de zdravăn și de mîndru în șa, de parcă ar fi fost născut călare. Se ciorovăia de zor cu Măciucă, acum cu chef să-l necăjească pe tînărul său tovarăș de drum. Auzind rîsete, banul își struni puțin armăsarul negru, care-și încetini pasul și-l aduse tocmai lîngă cei doi.

— Așa te vreau, frate Măciucă! spuse Mărăcine, zîmbind la rîsetele oștenilor. Dar care-i povestea de v-ați înveselit așa?

Icnind de rîs, Măciucă spuse, ștergîndu-se la ochi de lacrimi cu podul palmei:

— Auzi, măria-ta, ce-i trece prin cap lui Calomfir? Cică el nu se lasă pîn' nu s-o întoarce din Francia cu o fată de acolo!

— Ei și?

— Apăi eu l-am întrebat cum se va înțelege cu dînsa!

— Și el?

— E, cică pînă una-alta, o să-l roage pe părintele Onofrei, sau cum naiba îl cheamă pe limba lui, să-i fie tîlmaci, că la dragostea adevărată cică n-ai nevoie de prea multă vorbărie. I-a căzut mintea-n călcîie, ce mai încoace-ncolo! Și apoi asta încă n-ar fi nimic, măria-ta, dar eu l-am întrebat: „Cu ce ai s-o ții, mă?”

— Ei, îi luă banul partea lui Calomfir, da' ce, el n-are nimic?

— Are, măria-ta, cum să n-aibă, are curtea plină de... bătătură!

Măciucă și Calomfir se porniră amîndoi pe rîs strașnic.

— Și? îl zgîndări banul înveselit.

— E, mai are și o capră... și oi mai puține! Iarăși rîsete.

— Nu te-am știut atît de poznaș, măi Măciucă! zise banul. Lasă omul în pace! Dacă i-o cădea cu tronc vreo fată din Francia și ne-om întoarce cu bine acasă, crezi tu că n-am să-i port eu de grijă 7

— Așa, așa, măria-ta. Să trăiești trei vieți că-mi ții partea, se bucură Calomfir.

— Măciucă, spuse de astă dată mai încet banul Mărăcine, lasă-ți popii în plata Domnului și vin după mine, că avem ceva de taină.

Și banul, strîngînd puțin în pîteni burta negrului, porni de unde venise, iar îndată după el sosi și Măciucă.

— Mergi mai strîns lîngă mine, grăi banul. Așa! Și acum ascultă: cei doi popi bătrîni e firesc să meargă cu noi, că doar ei ne-au chemat și ne călăuzesc în Francia; iar pe cel tînăr, Pietro, pripășit de curînd la Curtea de Argeș, a stăruit să-l iau părintele Antonius, care spunea că ne poate fi bună călăuză prin țara ungurească.

— Dar de ce să meargă cu noi și nu în altă ceată, care n-are nici un fel de popă! se miră Măciucă.

— Ei, vezi, aici e aici, răspunse Mărăcine. Mi s-a părut de la început cam ciudată rugămîntea prea stăruitoare a lui Antonius ca să-l iau cu noi. Și atunci l-am luat chiar în ceata noastră, spre a-l avea în ochii mei tot timpul. E mai sănătos!

La Debrețin oștenii se împrăștiară ca puii de potîrniche la vreo trei hanuri aproape unul de altul; iar banul Mărăcine cu ai lui preoți și încă vreo cinci oșteni de nădejde se opriră la „Pajura de aur”, unde cerură hrană și adăpost pentru ei și cai. În aceeași noapte și a doua zi, în zori, mai picară pe rînd, la

scurtă vreme unii de alții, opt oșteni călări, trudiți de drum și Înfometați. Îmbucară ceva grăbiți și căzură istoviți de somn. La ceasul prînzului, în odaia cea mare cu mese a hanului, se întîlniră ca din întîmplare cei ce se vorbiseră să se întîlnească încă de acum cîteva zile. Schimbară cîteva vorbe: toate erau bune și mergeau pe făgașul dorit. Oprirea următoare se hotărî la Buda. De plecat vor începe să plece pe rînd, mai departe, însă aceasta abia a doua zi, ca să mai capete puteri și în noaptea ce venea.

Dar iată că în dimineața următoare, cînd banul Mărăcine își adună oamenii ca să-i pregătească de drum, unul dintre ei lipsea: fratele Pietro!

Îl căutară în dreapta, în stînga, pretutindeni, dar zadarnic; parcă intrase în pămînt. Atunci Mărăcine îl chemă pe hangiu și-l întrebă dacă nu l-a văzut cumva sau nu știe ceva despre cel pe care-l căutau.

— De cum v-ați culcat aseară, vorbi hangiu, călugărașul de care întrebați a coborît, mi-a cerut calul și a spus că măria-voastră l-ați trimis înainte la o mănăstire din Solnic ca să vă pregătească popasul următor, precum și c-o vorbă de taină pentru părintele stareț!

— Aha, îți mulțumesc, prietene, pentru știre! S-ar putea să se ducă în altă parte, dar s-ar putea să se ducă și chiar acolo unde a spus, închipuindu-și că noi nu vom căuta cu totul în alt loc, necrezînd că este chiar atît de prost, încît să ne spună adevărul. Dar ori încotro i-ar fi ținta, Tisa tot trebuie s-o treacă pe undeva, pe pod umblător, că înot, călare, nu cred să se încumete. Și pod pe Tisa, în apropiere, nu e decît spre Solnic. Dar de acum înainte ne putem aștepta la orice, continuă banul îngîndurat. Trebuie să fim cu ochii în patru și, mai cu seamă, să ne schimbăm hotărîrile de care știe și el. Bine că n-au plecat încă oamenii noștri de legătură. Iată că e bună și zăbava cîteodată!

Aci se amestecă în vorbă și părintele Honoré, care era mai abătut decît toți:

— Măria-ta, iscoadele mișună pretutindeni, iar veștile către dușmani cred că au pornit din vreme chiar din Curtea de Argeș înainte de plecarea noastră, știri care ajung mai repede decît cele duse de cei mai iuți telegari din lume!

— Cum, părinte? voi să știe banul.

— Duse de porumbei călători, mărite bane!

— Ce porumbei și de unde? se miră banul.

— Porumbeii din cotețele de la biserica Sîn Nicoară, pe care îi crește părintele Antonius.

— Îl banuiești cumva pe acest cucernic preot?

— Nu pe el îl bănuiesc, dar înainte de sosirea măriei-tale de la Craiova, într-o seară, fratele Pietro, pe care eu l-am găsit acolo, mi-a spus că părintele Antonius e încântat de el, că-i plac porumbeii și că s-a bucurat tare mult cînd i-a adus din Ungaria două perechi de misirlui. Mare minune dacă din cei patru porumbei n-au mai rămas decît trei sau chiar doi la Sîn Nicoară!

— De-iașa, treaba începe să se încurce. Ce-i de făcut? căzu banul pe gînduri.

Părintele Honoré răspunse cu șiretenie:

— Ceva tot ar mai fi de făcut, bane. Fii bun și vin cu mine, rogu-te, sus, ca scurtul răgaz pe care-l avem să-l folosim cît mai înțelept cu putință.

O ploaie repede de primăvară stropise drumurile, înlăturînd praful și alungînd căldura ce începuse a se lăsa apăsătoare. Călăreții noștri porniseră de la hanul „La pajura de aur” de aproape două ceasuri, cînd, la o răscruce de drumuri, ce avea înspre apus o dumbravă de stejari, le ieși înainte, ca din senin, o ceată de vreo sută de ostași străini, toți călări, cu un steguleț alb în frunte. La semnul căpeteniei lor, românii, în număr de vreo cincizeci, se opriră. Oșteanul ce purta steagul alb veni înaintea căpeteniei și spuse într-o românească aspră:

— După cum se vede, preacinstiți oșteni, purtăm steag de pace. Dorim a grăi cu măria-sa banul Vlad Mărăcine!

— Grăbiți, dară! spuse răs-picat călărețul din fruntea românilor. Eu sînt banul Mărăcine! Voi cine sînteți, ce doriți și mai cu seamă de ce ne opriți din drumul nostru, care ne e tare cu grabă?

— Măria-ta, vorbi mai departe stegarul, iată care este solia mea, poruncită mie de boierii din țara domniei-tale, care și astăzi tînjesc de dorul ei: Danciu și Dionisie! Acești mari boieri, plecați de atîta amar de ani din Țara Românească, vă roagă să faceți un scurt popas, spre a grăi cu domniile-lor ceva de taină!

— Dar ți-am spus că mi-e tare degrabă drumul nostru. La înapoiere, poate! Și așa sîntem în întîrziere!

— Nu va dura prea mult acest sfat. De știut nu știu, dar presupun că ar voi să se întoarcă în Țara Românească și doresc să capete o povață de la măria-ta!

— Ha, ha! izbucni în rîs banul Mărăcine. Ei să capete povață de la mine?! Tocmai ei, care ar putea să-mi fie părinți? Dar cum de au știut domniile lor de trecerea mea prin Ungaria și mai cu seamă prin aceste părți de țară? întrebă Mărăcine.

— Ți-o spun cinstit, bane: de ce mai sînt pe lume iscoadele?

— Așa! Îmi place cum vorbești. Să mergem dară! Cîți ostași îmi pot lua cu mine?

Aici stegarul, plecîndu-și capul într-o parte și privind cam pieziș, răspunse:

— Nici unul, măria-ta! Nu sîntem noi destulă pază?

Atunci banul își ridică sprîncenele a mirare și întrebă:

— Asta nu miroase oare a prins? Să merg așa, de unul singur, și să mă las în mîna a doi oameni de care nu mai știu nimic de aproape douăzeci de ani și care știu că nu-mi sînt prieteni?

— Dar nici dușmani nu-ți sînt, măria-ta. Ai să te încredințezi. Să mergem, îți spun eu că e mai bine să nu întîrziem prea mult!

Călărașii români fierbeau de mînie, dar căutau să-și stăpînească pornirea de a sări la luptă. Fiecare ar fi avut de furcă cu cîte doi potrivnici: floare la tireche pentru ei. Numai Măciucă ar fi isprăvit degrabă cu zece deodată. Dar vezi că porunca era alta și trebuiau să țină seama de ea.

— Bine, încuviință banul Mărăcine, și oamenii mei unde să mă aștepte la întoarcerea mea?

— Aici, măria-ta! Să facă popas aici, în această dumbravă răcoroasă, unde găsesc și un izvor rece și iarbă grasă din belșug pentru cai.

— Rămîneți dar sănătoși, fraților! le ură banul, întorcîndu-și calul spre ei și făcîndu-le cu ochiul. Apoi, răsucindu-se iarăși spre stegar, porni cu acesta împreună, urmăriți de ceata călăreților unguri.

După ce se îndepărtară, încît nu se mai vedea în lungul drumului întregul pîlc cît o căciulă, un călugăraș proaspăt ras de lîngă părintele Honoré strigă:

— Și-acum, copiii mei, după ei! Slavă Domnului că ne-a tras ploicica de adinioară! Ne luăm după urmele de copite din noroi și om ieși noi la liman în vreun fel. Nu-l putem lăsa în gheara lor pe fratele meu de lapte Răduțu, care și-a luat primejdia asupra lui din dragoste pentru mine. Hai, și Doamne ajută!

Dar n-apucară să pornească bine, că, deodată, înaintea lor, pe de lături, țîșniră din dumbravă ca din arc doi călăreți pe doi cai iuți ca focul ce porniră într-o goană nebună.

Atunci călugărul porunci:

— Ionete, și tu, Pavele, numai caii să cadă, măcar că-i păcat de așa cai.

Și îndată, ca un vifor năprasnic, două săgeți porniră după caii care, în clipita următoare, se prăbușiră în drum. Călăreții lor săriră repede din șa și o rupseră de fugă: unul în dreapta, iar altul în stînga, cu gînd să se ascundă în întinderea nesfîrșită a pusteii. Dar oamenii ageri ai banului Mărăcine îi prinseră îndată.

— Legați-i pe cai, și hai! Îi vom cerceta la cel dintîi popas. Fiecare clipită pierdută poate să însemneze moartea...

Prinșii nu se lăsară întrebați de două- ori ca să răspundă la tot ce li se ceruse. Astfel, banul Mărăcine află că fuseseră lăsați de ceata plecată înaintea lor ca iscoade, cu porunca de a fugi în grabă, spre a da de știre asupra mișcării ce o va face ceata banului. Mai spuseră că boierii Danciu și Dionisie îl așteptau pe banul Mărăcine la Solnic și că vor să-l țină ostatec, ca să-i ceară lui Basarab vodă averile ce le rămăseseră în Țara Românească, altminteri îl omoară.

— Eh? oftă banul, auzind această știre, tot e bine! Adevărată vorbă din bătrâni, că de multe ori în tot răul este și un bine. E rău că Răduțu e în mîinile lor, dar e bine că avem destul răgaz să ne descurcăm!

Atunci părintele Honoré spuse, rîzînd cu mare poftă:

— Văzuși, frate Benedict, adică... bane Mărăcine, că uneori un brici tocit face mai mult decît o spadă bine ascuțită?

— Văzui, părinte, avuseși dreptate, dar și acuma îmi pare rău de barba și de mustățile mele!

— Da, într-adevăr! Și mie mi-a părut rău de așa frumusețe de barbă neagră, dar ce să-i faci? Barba rasă crește la loc, dar capul, odată căzut, nu se mai lipește pe umeri! Și apoi pînă vei da ochii cu Maria de Valois, o umbră de barbă, cît de cît, tot îți va întuneca obrazul.

— Mă gîndesc, părinte, cu mare grijă ca nu cumva păcătosul acela de fratele Pietro să-și dea seama că nu sînt eu cel prins, ci fratele Răduțu.

— Nu cred să aibă îndrăzneala de a ieși atît de curînd la iveală. Pînă atunci cred că noi vom ține în mînă toate frîiele!

Cînd cei cincizeci de oșteni români ajunseră la cetatea Solnic-Dobîca se înnoptase, iar poarta era de mult închisă.

Banul Mărăcine bătu în poartă cu mînerul spadei de cîteva ori să i se răspundă. O ușiță cît să cuprindă un ochi se deschise încetișor și un glas aspru și neprietenos strigă prin ea:

— Mîine dimineață! și se închise degrabă.

Supărat de această obrăznicie, Vlad bătu de astă dată cu și mai multă putere și vorbi cu glas aspru:

— Avem carte de la măria-sa Basarab vodă al Țării Românești

Ușița din poartă se deschise din nou și același glas lipsit de prietenie răspunse:

— Puteți avea și de la Papa, că tot mîine dimineață vă deschid, și trînti capacul.

Atunci, banul Mărăcine le spuse tovarășilor săi de arme, care fierbeau de mînie:

— Fără îndoială că li s-a dat strașnică poruncă să nu intre nimeni în cetate în această noapte și mai cu seamă noi, ca acei doi tilhari, Danciu și Dionisie, să-și vadă nestingheriți de treburile lor mîrșave. Însă noi vom pătrunde în oraș cu sila și dacă nu le-o plăcea papara ce am să le dau s-o mănînce, să-mi faceți ce-ți vrea! Ascultă, frate Măciucă...

— Poruncă, măria-ta! răspunse uriașul.

— Ia-ți oamenii care-ți trebuie și deschide-ne poarta, dar fără pic de zarvă!

— Am înțeles, stăpîne! Stați în fața porții și așteptați gata de intrare.

Măciucă își trase calul și-l lipi de iid. Se sui apoi pe el și, întinzîndu-și mîinile lungi ca de gorilă, ajunse la marginea de sus a zidului. Se prinse bine, se aburcă pe zid și își roti cu repeziciune privirile de partea cealaltă. Apoi sări îndată jos înapoi.

— E bine! șopti el. Sînt cu totul patru de strajă. Doi joacă zaruri în odaia de lîngă zid, iar doi fac de pază pe lîngă poartă. Eu mă arunc dincolo, hăt, de parte de poartă, dar mi-ar mai trebui unul ca să isprăvesc repede și fără mult zgomot. Cine se încumetă?

— Vin eu, Măciucă, rosti banul Mărăcine. Și atunci oștenii murmurară cu adîncă uimire:

— Chiar măria-ta?

— Apoi eu îs cel mai potrivit pentru această trebușoară. Căci eu singur mai cunosc felul de a lupta al lui Măciucă. Așteptați-ne aici, gata pentru orice împrejurare. Hai, Măciucă!

— Stăpîne, lasă-mă pe mine întîi, că de o fi cumva vreo primejdie, s-o înfrunt eu!

Și Măciucă se sui din nou pe cal, se opinti și se lăsă ușor de partea cealaltă a zidului cît era el de lung și de greu. Așteptă cîteva clipite cu urechea încordată și apoi șuieră ca un mierloi de două ori. Banul Mărăcine făcu asemenea lui Măciucă și se treziră amîndoi față în față în întunecimea de nepătruns ce se lăsase în cetate.

— Închide ochii, măria-ta, cîteva clipite și apoi deschide-i iarăși! Numai astfel ne deprindem cu întunericul și putem vedea. Așa! Să le facem mai întîi de petrecanie celor de strajă cînd s-or îndepărta de poartă! Hai să ne apropiem ușurel de ei! Așa, amîndoi odată, măria-ta. Mîna dreaptă pe gură și în stînga junghiul!

Și cei doi străjeri se prăbușiră amîndoi deodată, abia avînd timp să icnească scurt.

— Aștia-s gata! șopti Măciucă. Acum hai la prietenii lor care joacă zaruri în odăița de lîngă poartă.

De astă dată Măciucă bătu foarte cuviincios în ușă, intră în odaie fără grabă, spuse bună seara în ungurește și cînd cei doi își ridicară uimiți privirea spre el și-l întrebă ce poștește, acesta, care era cu mîinile goale, ca să nu dea de bănuir, își lăsă greu pumnii asupra capetelor celor doi, trimițîndu-i în lumea viselor. Două călușuri în gură și două frînghioare desăvîrșiră lucrarea uriașului.

— Cheile-s la brîul ăstuia din stînga, zise Mărăcine. Ia-le și hai să deschidem degrabă!

Măciucă luă cheile, deschise poarta mare și grea, iar oștenii pătrunseră ușor în vechea cetate, care dormea liniștită, fără să știe ce se petrece la intrarea ei.

Banul grăi:

— Ionete, Pavele, Predo, și tu, Mihăiță, care știți ungurește, dezbrăcați repede pe acești patru străjeri și îmbrăcați-vă voi cu straiile lor. Apoi luați-le armele și faceți voi de paza, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat! Porunca o știți: nu dați drumul nimănui în cetate pînă mîine de dimineață!

— ‘tăles, măria-ta!

— Iar noi hai spre boierii noștri cei dragi! Noroc cu prinșii de la Dumbravă, ca să nu mai bîjbîim prin întunerice și să ne pierdem vremea căutînd. Hai, măi flăcăi, c-am să vă răsplătesc împărătește și am să vă iau la mine în oaste cu plată! le grăi el celor doi unguri.

Drumul către casele boierilor Danciu și Dionisie fu scurt. Se opriră la casa celui din urmă, unde cei doi prinși le spusese că era vorba să fie dus banul Mărăcine.

Casa ere mare și arătoasă, cu un cat, cu grădină mare în față și înconjurată cu ziduri înalte și puternice. Poarta era încuiată și în jurul ei nu se simțea țipenie de om.

— Să nu aibă nici un fel de pază? N-aș crede! vorbi Mărăcine.

— Pază strașnică, măria-ta, spuse unul din unguri, e în jurul casei, nu la poartă!

— Pesemne că se simte cu musca pe căciulă Dionisie de se păzește atît de strașnic! Iată cum facem, flăcăi! Douăzeci dintre voi înconjurați zidul și păziți-l. Noi, ceilalți, ne aburcăm pe cel din spatele casei și sărim cu toții deodată în grădină, dar cît se poate fără zgomot în timp ce sărim, tu, Calomfire, fă ca pisica, da' tare, știi coala, ca și cum te-ar fi călcat pe coadă unul cu cizma numa-n ținte. Și ce-o mai fi, om vedea.

Cînd săriră zidul cei treizeci de oșteni, o dată cu zgomotele de vreascuri rupte și foșnetul de frunze se auzi un miorlăit jalnic, prelung și înfiorător.

Dinspre casă, în aceeași clipă, se înălțară glasuri suduind:

— Ptiu, fir-ați ale naibii, că nu mai poate să ațipească omul o clipă de voi!

Cei trimiși rămaseră pe loc, fără să mai facă o mișcare. Apoi, cînd prinseră cu urechea sforăit care începea ușor și întretăiat și se sfîrșea într-un grohăit porcesc, ostașii, la un semn al banului Mărăcine, săriră ca din arc asupra celor trei paznici și-i legară fedeleș. Casa avea niște uși mari, frumoase, lucrate în fier ars, care însă se deschiseră la cea dinții apăsare de clanță, alunecînd fără nici un scîrțuit.

— De laudă ăla care le-a uns! rîse Măciucă. Parcă l-aș fi rugat eu.

— Acum pași de pisică și urechea ațintită la orice mișcare! Mergem încotro s-aude vorbă! le spuse banul Mărăcine. Mult a fost, puțin a rămas.

— Numai așa-ți poți scăpa viața dacă ții la ea, bane! spuse Danciu către acela pe care el îl credea Mărăcine, întrucît nu-l văzuse de cînd avea zece ani.

Răduțu, drept, în picioare, cu fruntea sus, legat de mîini, îi răspunse cu scîrbă:

— Domnia-ta, boier Danciu!e, mă socotești atît de slab de virtute încît să doresc a-mi păstra viața, punînd-o în primejdie pe a altora!? Atunci la ce bun să mai trăiesc?

La aceasta, Dionisie, care stătuse de-o parte lîngă ușa înaltă de stejar a încăperii, grăi și el:

— Domnia-ta, bane, i-ai luat viața flăcăului meu acum șaisprezece ani!

— Cine l-a pus să se îmbrace în straietele regelui Carol Robert?

— Ca să-l scape de la moarte!

— Crezi, domnia-ta, boier Dionisie, că Basarab vodă dacă l-ar fi prins pe Carol Robert l-ar fi omorît? Amarnic te înșeli! Eu însumi l-am auzit pe vodă cerîndu-mi să mă port cu răposatul rege cu toată buna-cuviință și să i-l aduc nevătămat de-l voi prinde. Și doar domnia-ta cunoști prea bine sufletul lui Basarab vodă, deși îl urăști! Din altă parte pornește dușmănia domniei-tale pe Basarab vodă și altul e marele necaz ce te stăpînește: ai fi voit domnia, dar, de, aceasta nu-i de nasul oricui!

— Mă înfrunți, bane? Ia aminte că Dionisie nu s-a lăsat înfruntat de nimeni niciodată!

— Nu te lăsa nici acum, boierule! Și-atunci, Dionisie, cuprins de mînie oarbă, îl lovi pe Răduțu de două ori cu dosul palmei pe obraz.

— Ești în mîinile noastre, îi strigă Danciu înfuriat, și-l plesni cu sete peste ochi.

Răduțu scrișni din dinți și-i scuiță în obraz, strigîndu-le:

— Ah, viteji de drumul mare, hodorogi mîrșavi, loviți un om legat. Ptiu, vînzători de țară!

— Spune-ne unde și pentru ce te-a trimis Basarab vodă cu atîția oșteni?

— N-o să aflați de la mine nimica chiar de m-ați arde cu fierul roșu, fiare sălbatrice! Unde mă duc știți de la fariseul acela de călugăr, iscoada voastră, dar ce am de făcut...

Și cînd cei doi boieri se apropiară din nou ca să-l lovească, Răduțu îi pocni în burtă cu picioarele de se încovoiară pînă la pămînt.

Dionisie urlă frînt de durere:

— Călăul, să vină călăul!

Iar Danciu strigă ca scos din minți:

— Te-ai osîndit singur, bane Mărăcine! Viața ta păcătoasă atîrnă acum de un fir de păr.

— Iar a voastră de două fire! se auzi atunci un glas tunător de afară, și în aceeași clipită ușa sări într-o parte lovindu-se de zid, iar în sală pătrunseră cu o iuțeață nemaipomenită ostașii banului Mărăcine cu spadele în mîini, afară de Măciucă uriașul, care-și legăna ghioaga în dreapta, rînjind la cei doi bătrîni ce rămăseseră aiuriți de spaimă. Îndată Răduțu veni lîngă fratele său de lapte rîzînd și plîngînd în același timp. Acesta îi tăie legăturile de la mîini și-i grăi cu glas mare:

— Eu sînt banul Mărăcine, boierilor! Așa-i că ați înghițit gălușca?

Danciu și Dionisie se traseră cu frică în ungherul cel întunecos al odăii. Banul tună din nou:

— Nu vă temeți acum! Acum nu! Dar mai târziu, dacă nu vă potoliți, vă spun: amarnic să vă temeți de mînia mea, că nu veți scăpa nici în gaură de șarpe. Nu-mi mînjesc eu spada cu sîngele unor bătrîni plini de venin și cu mintea rătăcită. Am aflat de toate uneltirile voastre. Iubiți vrajba și vă place să băgați zîzanie! Vreți să stricați buna înțelegere și prietenie de acum dintre Ungaria și Țara Românească? Măria-sa regele Ludovic știe că nu cunoaște nimic din ce faceți voi acum, că de-ar ști, v-ar izgoni de îndată din țara lui. N-am vrut să fac zarvă și am ținut să descopăr cine-și îngăduie să oprească din drum o solie românească pentru Francia. Că altminteri nu știu cîți din ostașii cu plată trimiși de voi întru întîmpinarea noastră s-ar mai fi întors să vă aducă răspunsul convenit! N-am timp de pierdut. Și așa mi-ați răpit o zi. Și să mai știți că pot avea și altfel de ac de cojocul vostru de berbeci bătrîni. Am să mă plîng domniței Clara de Dobîca, stăpîna acestui ținut, pețită de măria-sa Nicolae-Alexandru vodă, și am să-i spun cu ce vă îndeletniciți și cum vă purtați cu solii țării, unde ea va fi mîine doamnă. Și atunci să mai uneltiți dacă are să vă mai dea mîna. Iar acum cred că am vorbit destul ca să pricepeți ce trebuie. Hai, copii, înainte, la drum, că nu e vreme de odihnă în această noapte.

Boierii vînzători încremeniră fără să facă o mișcare cît de mică, uluiți de întorsătura lucrurilor și de năvala vorbelor rostite cu atîta dîrzenie de banul Mărăcine. Și, după ce acesta plecase de mult, ei mai rămaseră încă vreme îndelungată așa, abia clipind și rasuflînd din greu. Nu le venea a crede și nu se lămureau cum putuse acest tînăr boier să pătrundă în cetate, să treacă printre oștenii de pază și să ajungă neoprit de nimeni în casa unde ei se credeau tari și lipsiți de orice primejdie.

CAPITOLUL V

Ni se arată vitejia oltenilor noștri, precum și cîteva din meșteșugurile acestora în luptă, moștenite de la strămoșii lor daci și folosite acum cu mare cîștig împotriva vrăjmașilor.

De la hotarul de răsărit al Franciei pînă la Chambord, un orașel plin de farmec, udat de micul rîu Casson, călărașii români erau întîmpinați cu flori și îndemnuri de adevărată dragoste frățească. Se dusese vestea că o ceată de oșteni din Țara Românească vine să lupte alături de francezi. Războiul nu ajunsese pînă aici, căci se dădea în apusul țării, dar pretutindeni se simțea gheara necruțătoare a acestei nenorociri. În calea luptătorilor români nu ieșeau decît copii și bătrîni slabi, zdrențăroși și înfometați. Și peste toate acum se abătuse asupra Franciei altă nenorocire: ciuma venită din Florența, care făcea prăpăd în cei ce rămăseseră aeasă. La Chambord, banul Mărăcine își opri oștenii la marginea orașului, scosese din sîn un petic de mătase împăturit cu grijă, îl desfășură, dîndu-i-l lui Măciucă:

— Pune-l în vîrfurile sulitei, dragul meu prieten, steagul țării noastre, care acum poate să filfie vesel, fără grijă, pe frumosul pămînt al Franciei.

Și atunci, românii, cu lacrimi în ochi, cutremurați de dragoste pentru patria lor, văzură fluturînd în vîrfurile sulitei steagul Țării Românești, roșu și albastru, avînd lucrat în înfloriturile alese cu fir de aur un vultur cu crucea în cioc și coroana pe cap, și un leu, de asemenea cu coroană și ținînd o spadă în gheare. Apoi Mărăcine își duse oștenii pe o cîmpie vecină cu orașelul și le grăi:

— Iubiții mei frați și tovarăși de luptă, iată, ne-am apropiat de ținta lungii și grelei noastre călătorii După cîte ați aflat, luptele între franci și ostașii regelui Eduard al Angliei, cotropitorii pămîntului pe care ne aflăm, se dau acum lîngă orașul Blois, în acest minunat ținut al Loarei. Măria-sa regele Filip de Valois al Franciei se găsește acum aproape împresurat și e la grea cumpănă. Pînă la Blois drumul nu e lung. Cei ce ne-au în timpinat la Chambord ne-au înfățișat locurile pe unde va trebui să mergem de aci înainte; cum trecem rîul Loara, ne oprim în pădurea de lîngă Blois și ne pregătim de luptă, căci dușmanii sînt la cîteva sute de pași de noi. Dacă ni s-a cerut această mîna frățească de ajutor, să fim mîndri că o putem da. Iar sfințiile voastre, preacuvioși părinți, a sosit vremea să vă despărțiți de noi. Cătați să ajungeți cît mai degrabă la Charles de Valois și să-i spuneți că ne găsește în pădurea de lîngă Blois.

Atîta spuse banul Mărăcine și oltenii izbucniră în urale de hăuleau văile și parcă apa rîului se încreți mai repede în vălurile, iar frunzele fremătară mai grăbit.

Orașul Blois avea marea cinste, dar și adîncă mîhnire să adăpostească jumătate din oastea franceză și pe regele său, Filip al VI-lea de Valois, care se retrăsese aici învins și împresurat de oastea regelui Eduard al III-lea al Angliei. Zilele și mai ales nopțile se scurgeau greu. Regele era zdrobit și pierduse orice nădejde de îndreptare. Bărbatul care-și merita pe deplin faima de mare viteaz și supranumele de „îndrăznețul” voise de cîteva ori să se strecoare singur afară din Blois și să pătrundă în tabăra dușmană cu gîndul de a face o ispravă, oricare ar fi aceea, dar îl prinseseră ostașii lui, care îl iubeau ca pe un părinte și-l opriseră cu asprime chiar să-și primejduiască viața sa atît de prețioasă, fără de nici un rost.

— Dar ce vreți să facem? strigase regele Filip, să așteptăm moartea cu brațele încrucișate pe piept, ca niște nevolnici? Să nu încercăm nimic? Fără a-ți pune ființa în primejdie, biruință nu se poate afla în viață!

— Să mai avem răbdare și să mai așteptăm, maiestate! îi răspunsese nepotul său, Charles de Valois, gîndindu-se la banul Mărăcine, pe care-l aștepta cu nerăbdare.

Și iată că deodată se iviră ca din senin cei doi preoți pe care-i trimisese în solie cu trei săptămîni în urmă.

— Binecuvîntează, părinte Honoré, și spune-mi mai degrabă ce-ai făcut?

— Bacul Mărăcine vă așteaptă în pădurea de lîngă Blois cu două sute cincizeci de călăreți tot unul și unul; și pot spune că unul dintre aceștia face cît zece.

Charles de Valois răsufală ușurat și plin de fericire strigă:

— Nici o vorbă nimănui! Mă duc la el să ne înțelegem asupra celor ce urmează să facem. Păcat că-s atît de puțini însă.

Aici, părintele Honoré începu să rîdă:

— Pe acești olteni, și pe banul Mărăcine eu i-am văzut la treabă, seniore de Valois, și vă spun cinstit că ne putem bizui pe ei!

— Am să-i văd în curînd la luptă. Spune-mi pe unde te-ai strecurat în oraș, ca să plec și eu pe același drum!

— O galerie de mult uitată a vechii noastre mănăstiri te scoate afară din Blois tocmai în mijlocul unor ruine acoperite de tufe și bălării. Iar de-acolo pînă la pădure...

— Să mergem atunci.

— Dar mai înainte schimbați-vă straiete! Un oștean poate fi mai repede luat la ochi, decît un om de rînd!

Pe partea dreaptă a rîului Loara pădurea se întindea întunecoasă cît vedeai cu ochii de-a lungul apei, în apropierea orașului Blois. Cele două sute cincizeci de oșteni români, sosiți de cîteva ceasuri, se adăpostiseră în grabă printre copacii bătrîni și se odihneau bucuroși că au ajuns în sfîrșit la capătul

acelui istovitor drum. Iar caii lor, de asemenea sfârșiți de vlagă, smulgeau smocuri de iarbă fragedă ce căptușiseră pământul reavăn și își scuturau capetele, nechezînd ușor de parcă-și dădeau seama că nu trebuie să-i audă ureche dușmană. La marginea pădurii, în bătaia soarelui călduț de primăvară, banul Mărăcine și cei doi buni tovarăși ai săi de luptă, Răduțu și Măciucă, stăteau pe un trunchi de copac scorburos, prăbușit de furtună și priveau în zare, fără să scoată o vorbă. Cînd deodată se ivi la o sută de pași de ei, ca ieșit din pământ, un țărănuș ce li se părea cunoscut. Tustrei săriră drept în picioare, încruntîndu-se ca să-l vadă mai bine și să ghicească cine poate fi. Și Mărăcine, alergînd spre el, strigă bucuros, uitînd de orice supărare dinainte și cuprinzîndu-l în brațe pe acela a cărui soră pusese stăpînire pe toate gîndurile sale:

— Charles de Valois!

— Banul Mărăcine! Repede în pădure să nu fim văzuți de cineva! Și cei patru oameni se pierdură printre copaci.

— Cel dintîi lucru pe care ți-l spun, începu Charles, este că Maria te așteaptă cu nerăbdare! Apoi că Blois e ca și asediat de angli. Grosul oștirii noastre este la Crecy, însă nu putem ieși din Blois decît primejduindu-ne viața. Și aici, la Blois, avem mulți oameni pe picior de luptă. Știi, bane, că dincolo de pădure sînt dușmanii? Mi se pare ciudat că pînă acum n-au intrat aici, în pădure și nu pricep de ce! Ce gînduri or fi avînd? Totul e să-i alungăm cît mai neîntîrziat, ca să despresurăm Blois-ul. Altminteri nu știu ce se poate întîmpla; starea noastră este din cale-afară de grea: foametea și ciuma ne-au împrăștiat de tot.

— Dar Maria ce face și unde se află acum? întrebă îngrijorat banul Mărăcine.

— E bine și se află la Blois, unde sînt regele, regina și căpeteniile oștirii france. De aceea cei de la Crecy nu îndrăznesc să facă nimic fără a-l avea pe rege lîngă ei.

— Înapoiază-te liniștit la Blois și fiți gata să săriți la cel dintîi semn al meu, care va fi un sunet prelung de corn ca la vînătoare. Angiii nu vor putea să vă mai împiedice să ieșiți din cetate, căci vor avea de furcă cu noi. Cu bine! Și spune-i Mariei... spune-i... ce te pricepi mai bine din parte-mi!

Cum plecă Charles de Valois, Mărăcine ținu un mic sfat cu oamenii săi și apoi se risipiră cu toții printre copaci și se apucară de lucru înainte de a cădea noaptea peste pădure, care era și așa destul de întunecoasă.

Îndată se auziră din mai multe părți ale pădurii zgomote de ferăstraie ce tăiau copacii și de hîrlețe care scormoneau pămîntul.

Începuse a se crăpa de ziuă și zorile se revărsau încet peste ținutul din Blois, cînd, deodată, oștenii angli se treziră cu niște zgomote asurzitoare, însoțite de chiote prelungi, sunete de trîmbițe și bucium, vaiete ascuțite de cimpoaie, de ai fi zis că s-a mutat acolo o parte a iadului. Anglii, peste fire de uimiți că aud asemenea larmă venind dinspre pădurea pe care o știau goală, își îndreptară spre copaci vestitele lor puști cu iarbă ce aruncau foc la mare depărtare și se pregătiră de luptă. Dar, deodată, dinspre cortul din dreapta al pădurii, pe care-l aveau ei în față, năvăliră pe niște cai iuți ca focul oșteni îmbrăcați ciudat și cu care ei nu mai avuseseră de-a face pînă atunci. Aceștia veneau vijelios spre angli, care, însă, își porniră de îndată călăreții spre ei, gate să-i ciocnească. Arunci, ceva ciudat și de necrezut se petrecu. Oștenii, înspăimîntați parcă de mulțimea anglilor, își struniră brusc caii și o luară la goană înapoi, îndepărtîndu-se de pădure cu o iuțeală nemaipomenită. Anglii, îmbătați de această ușoară izbîndă asupra necunoscuților și fricoșilor vrăjmași, se luară după ei cu o iuțeală asemănătoare. Dar cînd socotiră că s-au îndepărtat destul și se aflau în cîmp liber, ostașii se desfăcură în două și întorcîndu-se ca suflați de vînt îi prinseră la mijloc pe angli și începură lupta ca în țara lor. Cădeau dușmanii de pe cai ca smulși de nevăzute arcane și nu se mai ridicau de jos, sfîrtecați sau striviți de copitele cailor.

Strigăte îngrozitoare de: „Pe ei, copii!” și „Dă-i, mă!” răsuna pe cîmpul de luptă. Învălmășeala era cumplită. Și, iată că, năpristan, în fata anglilor, înnebuniți de groază, se ivi un voinic, desprins parcă dintr-un basm de uriași. O namilă cu o măciucă ce se rotea ca o morișcă, prăvălindu-i la pămînt pe cei atinși de această groaznică și neobișnuită armă. Dar, în cele din urmă, ghioaga prietenului nostru se sparse în bucăți ce săriră ca niște așchii de trunchi. Un răget de mînie ieși din pieptul uriașului care, zărind un copac tînăr, pripășit cine știe cum în afara pădurii, îl smulse ca pe o buruiană și

începu să dea cu el în dușmanii ce fugeau risipiți cu spaima în oase. Înfrinți, anglii rămași pe picioare o luară înapoi și se ascunseră în pădure. Dar aici groaza lor fu cu atît mai mare, cu cît nu se așteptau la primirea ce li se făcu. Copaci retezați de la rădăcină și care se țineau numai într-o pojghiță de coajă se prăbușiră asupra lor. În fuga lor afară din pădure se scufundară în gropi acoperite cu frunzișuri și crengi, întocmai unor capcane de vînătoare. Și peste zgomotul înfiorător al luptei, peste bubuitul puștilor cu foc, se auzi deodată prelung sunetul unui corn de vînătoare și, în clipita cealaltă, izbucniră pe porțile cetății Blois, date acum de perete, sau sărind de pe metereze, francii, în frunte cu regele Filip și cu celelalte căpetenii de oști. Bătălia fu și mai crîncenă. Anglii se retraseră în neorînduială și se îndepărtară cît putură mai repede, lăsînd cai, puști și oameni pe cîmpul de luptă și fugind spre Crecy, unde era grosul oștirii lor.

În sala cea mare a castelului din Blois, regele Filip al VI-lea de Valois, cel îndrăzneț, sta de vorbă cu regina și cu tovarășii săi de luptă.

— În sfîrșit, oftă din adînc, în sfîrșit, pentru un timp cred că am scăpat de dușmani. Acum, în răgazul ce-l vom avea, mai scurt sau mai lung, trebuie să ne pregătim cu mare grijă și să pornim spre Crecy, unde sîntem așteptați de ai noștri de atîta vreme și cu atîta nerăbdare. Dar, mai înainte de asta, trebuie să mulțumim vitejilor care au luptat alături de noi. Unde sînt ei?

— Aici sîntem, maiestatea voastră! se auzi un glas bărbătesc plăcut și pătrunzător.

În fața regelui se iviră vreo sută de oșteni români, avînd în frunte pe banul Mărăcine, care înainta surîzător.

— Dar eu aș dori să văd nu numai căpeteniile, ci și pe aceia care au luptat! grăi regele.

— Atîția am mai rămas, maiestate, din două sute cincizeci de oameni cîți am pornit la luptă. Ceilalți au murit!

— Cum? strigă cu adîncă uimire Filip. Cum?! Cu o mînă de oameni senoria-ta ai putut să faci asemenea minuni de vitejie?!

— Avem noi meșteșugurile noastre de luptă, maiestate, zîmbi banul Mărăcine, care nu se mai știe pe alte meleaguri.

— Dar cine ești și de unde vii, voinice?

— Eu sînt banul Mărăcine, din părțile oltene ale Țării Românești, pămînt străjuit de munții Carpați și scaldat de apele Dunării.

— Și cum de vorbești așa de bine limba noastră?

— Am deprins-o din copilărie de la un preot catolic!

— Este plăcut pentru mine să aflu asemenea știri, viteazul meu prieten! Cum aș putea oare să-ți mulțumesc pentru marea ta domniei-tale faptă?

Și regele își desprinsese spada-i cu mîner de aur de la mijloc, întinzîndu-i-o banului Mărăcine și spunîndu-i, adînc mișcat:

— Primește în dar, rogu-te, nobile și viteazule Mărăcine, această spadă a mea ce nu s-a plecat în fața nimănui niciodată. Și socotește-te de astăzi înaintea printre nobilii mei oșteni și prieteni!

— Maiestate, vă mulțumesc din suflet pentru marele și neprețuitul dar. E o aleasă cinste pentru mine să fac parte dintre oștenii Franciei. Eu, însă, după ce voi lupta pînă la ultima biruință asupra vrăjmașilor voștri, mă voi întoarce cu oamenii ce mi-au mai rămas în țara mea, unde sînt așteptat cu multă nerăbdare.

— Fericită țara ce are asemenea fii ca domnia-ta, bane Mărăcine! grăi regele. Și acum spune-ne orice dorință ai și pe care ți-o pot îndeplini, ca să fac aceasta cu drag!

— Mărite rege, spuse de astă dată eu sfială banul Mărăcine, știu că la curtea maiestății voastre se află domnița Maria de Valois, pe care am cunoscut-o în țara mea acum un an. Sînt tare nerăbdător s-o văd cît mai curînd!

Regele se întoarse către regină și aceasta spuse, surîzînd cu multă gingășie:

— Maria de Valois face parte dintre doamnele mele de onoare, bane Mărăcine! Vei fi condus de îndată la aceea pe care dorești să o vezi.

Oricît de mare meşter ar fi povestitorul, n-ar putea găsi cuvintele care să arate aşa cum a fost într-adevăr întâlnirea dintre Maria de Valois şi Vlad Mărăcine.

Cînd s-au văzut, au rămas mai întîi o clipită ca aiuriţi. Apoi, amîndoi deodată, ca la o poruncă neauzită şi ca duşi de două vijelii, s-au aruncat unul în braţele celuilalt, rămînînd aşa îmbrăţişaţi. Numai lacrimile curgeau şiroaie pe obraji aprinşi de atîta dor.

În sfîrşit, Vlad îşi desprinsese iubita din braţe, o îndepărtă puţin şi-i spuse înfiorat de dragoste:

— Să te văd, iubita mea! Te-ai schimbat mult?

— Am slăbit de dor!

— Şi eu, nu?

Fata rîse şi răspunse şăgalnic:

— Pari un flăcăiandru aşa, fără barbă!

— Are să crească precum a fost.

— Însă îţi sade mai bine aşa! Dar să ne aşezam aici. Am auzit ce ai făcut pentru ţara mea şi nu ştiu cum să-ţi mulţumesc!

— Ce pot dori oare mai mult decît să fii soţia mea? De astă dată nici nu mai plec fără tine!

— Nici eu n-aş. mai putea îndura despărţirea! Ce vei mai face acum?

— Aud că se pregăteşte lupta de la Crecy. Cu oamenii care mi-au mai rămas voiesc să vin şi de astă dată în ajutorul fraţilor tăi. Apoi plecăm în Ţara Românească!

— De-abia aştept! Tot timpul numai la asta m-am gîndit. Are să-mi placă atît de mult! Dacă era după mine, aş fi rămas de atunci acolo pentru totdeauna!

— Ştiu. Şi tu nici nu cunoşti încă frumuseţile Craiovei, grădinile ei uriaşe, lacul din jurul ei, bogăţiile din munţii Olteniei!

— Am să le cunosc! Numai... și Maria se opri

— Numai ce?

— Numai... caută, dragul meu, să nu ți se întâmple ceva, că n-aș putea să mai îndur nimic rău și ar fi prea trist să-mi sfârșesc viața din această pricină.

— Am să te ascult. Dar, ca și odinioară, îți spun și acum: ar fi peste putință să nu iau parte și eu la bătălia ce se va da la Crecy. Oltenii mei abia așteaptă. Și apoi, pentru mormîntul unui oștean căzut în luptă se găsesc destule flori și aici în Francia, ca și în Țara Românească.

Dar ziua bătăliei de la Crecy sosi mai repede decît o așteptau francii. Anglii, îndîrjiți la culme că pierduseră bătălia de lîngă pădurea de la Blois, porniră din nou la atac, punînd în luptă toată oștirea ce se afla pe pămîntul Franciei. Și lupta s-a dat acum pe viață și pe moarte. Francii au fost copleșiți de numărul mult mai mare al anglilor și mai cu seamă de puștile lor aruncătoare de flăcări, care făceau prăpăd. Cu tot ajutorul românilor, începură să dea înapoi. Ca să-și îmbărbăteze ostașii, regele Filip cel îndrăzneț făcea minuni de vitejie, secerîndu-și vrăjmașii și semănînd moartea pe unde trecea pe calul său alb și luminos ca zorii zilei.

Înverșunați că le face asemenea grele pierderi, anglii lăsară totul la pămînt și se hotărîră să isprăvească cu viteazul rege: să-l piardă sau să-l prindă. Și, cu spadele înălțate, porniră asupra lui. Deodată, regele, despărțit cu dibăcie de oamenii săi, se văzu înconjurat de trei oșteni vrăjmași. Fără să-și piardă cumpătul, Filip își struni calul, strîngînd frîul amarnic. Frumosul armăsar alb se ridică în două picioare și Filip se înalță deodată în scări, făcînd roată cu spada în jurul lui și lovind de moarte pe doi dintre dușmani.

Dar alții le luară locul. Încolțit de astă dată, regele se simți pierdut. Și în aceeași clipită, din cumplita învălmășeală se auziră deodată două strigăte înspăimîntătoare de luptă într-o limbă necunoscută de el: „Pe ei, copii!” și din grămadă se desprinseră doi călăreți: unul uriaș și altul ca un copil pe lîngă acesta, care se năpustiră ca fulgerul asupra anglilor ce săriseră pe rege. În

această scurtă luptă cel tânăr fu rănit și, cu umărul drept despicat, se prăvăli de pe cal. Furia uriașului nu mai cunoscă margini. Ghioaga în mîna lui părea dusă de vînt. Anglii picară în jurul lui ca spicele secerate. Și cînd totuși un ostaș dușman fu gata să-l străpungă pe rege, uriașul se aruncă asupra lui și prinzîndu-l în brațe îl strivi de pămînt ca pe o muscă. Regele era scăpat, înconjurat îndată de franci, aceștia-l scoaseră cu sila din luptă.

Apoi uriașul îl căută pe tînărul său tovarăș, îl luă pe umăr și fugi cu el la adăpost.

Bătălia de la Crecy fu pierdută de francii care se retraseră cu moartea în suflet însoțit de ostașii săi și de românii rămași după groaznica înfrîngere. Philip de Valois sosi la castelul său din Broye sfîrșit de osteneală. Aci bătu cu greu în marea poartă și răspunse sfîrșit de osteneală și întristare și cu lacrimi în ochi la întrebarea oștenilor de pază:

— Cine e?

— Deschideți, deschideți, e nefericitul rege al Franciei!

De astă dată, banul Mărăcine, sau cum îi spuneau acum francii, marchizul de Ronsard, s-a înapoiat din lupta de la Crecy cu umărul drept despicat. Nici nu se mai putea ține pe picioare; a fost adus pe targa.

Maria era palidă ca o moartă; dar, deși zdrobită de durere, se stăpînea și, alături de medicul regelui; care fusese trimis în cea mai mare grabă, căuta să-și încurajeze iubitul.

Cînd banul Mărăcine deschise ochii din amețeala ce-l cuprinsese și-i pironi asupra ei fără să rostească un cuvînt, Maria îi luă mîna și-l muștră dulce:

— Așa te-ai cruțat, Vlade?

— Sînt eu destul de mîhnit că în această luptă l-am pierdut pe fratele meu Răduțu. Și viața regelui țării tale a fost în mare primejdie!

— Dar viața ta are pentru mine mai mult preț!

— Iată că am păstrat-o și pe a mea!

— Dar cum ești! Și când oare ai să mai fii precum ai fost?

Vlad îi strînse mîna cu dragoste și-i răspunse, încercînd să zîmbească:

— Cînd am să mă vindec!

Dar rana viteazului marchiz de Ronsard, care era adîncă, se vindecă tare greu și lăasă urme. Anevoie putea să se urce pe cal și atunci abia dacă dădea un scurt ocol prin curtea castelului său, pe care i-l dăruise regele Filip în ținutul Loarei. Obosea repede și rana îl durea groaznic la fiecare mișcare oricît de mica.

Cei cîțiva oameni ce-i mai rămăseseră din luptă îl așteptară un timp cu răbdare. Apoi, văzînd că marchizul se înzdrăvenește cu greu, veniră într-o zi la el, în frunte cu Măciucă și spuseră cu sfială:

— Măria-ta, ne roade dorul de țară mai puternic ca orice!

— Și pe mine nu? Așa credeți voi?

— Dar ce ne facem, măria-ta! Noi trebuie să plecăm! Și așa am stat prea mult în Francia! Că de n-am pierit aci, în bătălie, apoi pierim de dorul țării. Nu mai putem și pace!

— Și ce doriți de la mine?

— Să ne îngădui să plecăm fără măria-ta. Și cînd vei putea călări sau merge într-o caleașca vii și măria-ta!

— Ah, oftă banul Mărăcine, iubiții mei frați de arme, voi faceți să-mi sîngere astăzi sufletul mai rău decît rănile ce le port încă în mine. Cum aș zbura și eu în țară, dar de m-aș încumeta să pornesc, cred că n-aș mai ajunge. M-aș stinge pe drum. Nu vreau să vă arăt cît de rău și de slăbit mă simt!

— Se cunoaște, măria-ta! Oricîta dibăcie ai folosi ca să ne ascunzi asta, tot se cunoaște!

Banul oftă din nou și mai adînc și spuse cu lacrimi în ochi:

— Mergeți dar singuri, dragii mei! Și înainte de a pleca, voiesc să vă dau o carte pentru măria-sa Basarab vodă, cel de al doilea părinte iubit al meu după taica!

— Să trăiești, măria-ta! strigară oltenii. Mîine, în zori, pornim spre Țara Românească. Scrie dară cartea către vodă. Și să știi că te așteptăm să vii sănătos!

Și Măciucă, din înălțimea staturii sale, se plecă spre banul Mărăcine, îi luă mîna dreaptă ușor și i-o sărută cu multă grijă, de teamă să nu-l doară cumva. Iar cînd oștenii plecară împreună cu bunul său tovarăș de luptă de-a lungul atîtor ani, Măciucă se mai întoarse o dată către viteazul ban Mărăcine. Îl văzu zguduit de plîns și cu lacrimile șiroaie pe obraji palizi și supți de suferință.

DE ACELAȘI AUTOR

1. „Din țara basmelor” — povești, Edit. Cartea Românească, 1924
2. „Mintea și Norocul” — povești, Edit. Gorjan, 1943
3. „Orologiul împăratului” — povești, Edit. Tineretului, 1957
4. „Cișmigiul et Comp. — roman umoristic de amintiri, Edit. Tineretului, 1969, ediția a III-a
5. „Hora anotimpurilor” «— versuri pentru copii, Edit. Crai Nou, 1945
6. „Cu trenul” — versuri pentru copii, Edit. Socec, 1947
7. „Cei trei ștrengari” — versuri pentru copii, Edit. Socec, 1947
8. „Ocupațiile micuților” — versuri pentru copii, Edit. Socec, 1947
9. „Comoara” — comedie, Edit. CEC, 1948
10. „Inelul lui Dragoș Vodă” — povestire istorică, Edit. Tineretului, 1968
11. „Cerbii lui Mihai Vodă” — roman istoric, Edit. Tineretului, 1968
12. „Taina lui Mircea Voievod” — roman istoric, Edit. Ion Creanga, 1970

EDITURA TINERETULUI

Copertile originale de ALBIN STĂNESCU

Apărut 1967.

Tiparul executat la

Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii”

Piața Scînteii nr. 1 - București

Republica Socialistă România

